

„Side“ lugupeetuid tellijaid,

kelle tellimiseaeg 1. pooleaastaga lõpeb,
palutakse

tellimist võimalikult
kiiremalts uuendada,
et „Side“ saatmises vahet ei tuleks.

„Side“ maksab aastas: 200 mrk., poolesaastas: 100 mrk., üksiknumber 15 mrk.

„Side“ tellimisi võtavad vastu kõik vabariigi postkontorid, postiagentuurid, riigi- ja omavalitsusteenijaskonna kutseorganisatsioonide ning nende osakondade juhatused, raudteede tarvitajateühisuste kaupl., raudteejaamad jne.

„Side“ talitus ja toimetus:

Tallinnas, Tehnika tänav 16.c.

— — —
Telefon 221.

EESTI RAUDTEELASTE

TARVITAJATEÜHISUS

PEAKONTOR: Tallinnas, Telliskivi 24, omas majas

Telefon: Balti 283, linna 10-87.

Liikmeid — 4000.

Kauplusi — 17.

Ühisuse omad kapitalid 8.500.000.

Kauplused Tallinnas:

Toiduainete-kauplused: 1. Baltijaama taga; 2. Telliskivi 23; 3. Vana Kalamaja 20; 4. S. Ameerika 15; 5. Falkpargi 14.

Lihakauplus: Telliskivi tän. 24, omas majas.

Saapa- ja toiduainete-kauplus: Kopli 20.

Toiduainete-kauplused: 1. Nõmmel, S. Pärnu mnt. 48; 2. Tapal, Lai tän. 5; 3. Narvas, Joala t. 11/18; 4. Sondas, Hammerbergi majas; 5. Kohtlas, Ontoni majas.

Vagun-kauplused liiguvad: Tallinna—Irboska—Narva—Haapsalu—Paldiski ja Sonda—Mustvee liinidel. — Ühisuse liikmeks võetakse kõiki raudteeteenijaid ja töölisi ning nende perekonna-liikmeid.

Raudteelane, kes oma ühisusest kaupu ei osta, on enese vaevaga teenitud raha vaenlane.

Mida varem see arusaamine tarvitajale selgeks saab, seda kasulikum tema enesele, kui ka üldrahvamajandusele.

Astudes ühisuse liikmeks ja ostes tarvitaminevad kaubad ühisuse kauplustest, aitate koguda ühiskondlikku vara, mis pandud teie heakäekäigu parandamise teenistusse teie soovide kohaselt.

SIDE

Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu häälekandja.

Toimetuse kolleegium: **A. Lepp** (üldriigiteenijad – kolleeg. esimees), **J. Koff** (post), **J. Rukki** (raudtee – kolleeg. sekretär), **A. Michelson** (vastutav toimetaja).

Tellimise hinnad:		Ilmub 1–2 kord kuus		Kuulutuste hinnad kuus:	
Aastas postiga . . .	Mk. 200.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee laodes, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.		Terve lehekülge	Mk. 3000.—
Poolaastas	„ 100.—	Toimetuse ja talituse:		Pool lehekülge	„ 1500.—
Üksiknumber	15 mk.	Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon: Balti keskjaam 221.		Veerand „ „	„ 750.—
				Kaheksandik „ „	„ 400.—
				Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 10

Juuni 1927 a.

IV. aastakäik.

Riigiteenijaskonna alalisele kallalekippumisele tuleks lõpp teha.

Tsaarivalitsuse ajal, kui riiklikus elus mingsugused õnned või äpardused avaldusid: revolutsioon lahti puhkes (1905 a.), Jaapani sõda kaotati, ehk kas või põuaastad juhtusid, peeti süüdlasiks kõigis nois asjus juuta. Juudid olid need, kes rahva mässule ajasid, kes jaapanlastele igasugused sõjasaladused välja andsid ja isegi Jumalale oskasid auku pähe rääkida, et see vihma ei saadaks. Ja rahvas uskus sarnaseid asju ning lugusid õige laiaulatusliselt. Riigijuhude algatusel peeti siis niisuguste äparduste järele juutide peale klaperjahti ja korraldati pogromme (1905 a. Belostokis ja Minskis). Juuta saadeti maalt välja, piirati nende liikumisvabadust jne. jne., et rahvale näidata, kuivõrd on juudid valitsuse poolt sallimatud. Keegi pidi ju süüdlane olema, kuid iialgi mitte tark valitsus või ministrite nõukogu, kes juhtis riiki Jumala armust ja oli eksimatu. Enamlaste ajal muutus aga ka juutide kurss. Tsaariaegseist pigistusist ja tagakiusust õppides, löid juudid nüüd võitluses kaasa kogu rahvaga. Suurel ilmariigil – seekord komissaride poolt juhitava – tuli oma äparduste õigustamiseks leida nüüd teisi süüdlasi. Ja need leiti. Burshuid osutusid selleks – rahva jõukam ja intelligentsem klass. Burshui oli enamlastel täielik patuoinas, ta oli riigiäraandja, spekulant, kontrrevolutsionäär j. n. e. Burshuiga võis „seltsimees“ teha mis tahtis, tal polnud kohut ega kaitset. Ametliku dekreediga tunnistati burshui linnupriiks, ja kes tohtis teda siis kaitsta veel.

Järgnes kolmas ajajärk: eestiaeg. Tundus, et meil üksikute rõhvaklasside vahel

vaenu ei olnud. Riigielu õnnestus alguses ja läks edasi kaunis libedasti. Sõda viidi võidurikkale lõpule, endised rüütelkonna maad jagati asunikkudele, kutsuti kokku asutav kogu, veidi hiljem riigikogu; tööstus ja kaubandus pandi käima. Aga siis häkki juhtus midagi: Kullafond oli vahepeal kokku kuivanud, ja nüüd algas uurimine, kes selles süüdi, kes aitas kuivatada seda fondi. Valimiste kihutustöödel paljastusid mimesugused lood Erka'i'dega, Kosmos'i'dega, Atlanta'i'dega jne., kuid kõige energilisemate juurdlustega ei võidud ikkagi kindlaks teha asja otsekoheseid süüdlasi. Süüdistusi alustati ministrite vastu, kuid need lõppesid üllatuseks sellega, et süüdlaseks jäi lõppude lõpuks „pöörangumees“, – riigi väiksem ametnik. Seeme oli väljale heidetud ja see kasvas. Ühest-tükist teise arenes arvamine, et riigiteenija on see ainsam patuoinas, keda võib süüdistada, teda vastutavaks tehes riigimeeste eneste eksimistes. See arvamine, nagu öeldud, arenes ja nüüd on siis riigiteenijad Eestis need ainsamad ohvritalled. Iga mõõduv päev toob riigiteenijate kaela uusi süüdistusi. Küll on nende koosseis suur, nad laisklevad ja logelevad ilmaaegu, küll on nad saamatud riigi majanduselu sisseseadmises. Nende süü on, et talumees oma põllu- või karjasaaduste eest vähe teenib, et maksud suured j. n. e. Otse imestustäratavate võtetega püütakse meil kõik pahed riigiteenijate kaela veeretada ja selleks aitab vabalt kaasa osalt isegi ajakirjandus. Nüüd on lõpuks ju niikaugele jõutud, et riigiametnik olla süüdi ka Austraaliasse väljarändamise tungi arendamises. Seesuguse pilke-

pildi avaldas oma eralistas ajaleht, kes koos Kosmoside ja Atlantadega omalajal riigi kullafondi aitas kergendada. Riigiteenija seisukohast välja minnes, peaks nüüd küll riigijuhtidel küsitama: kes on riigis pere-mees, kas riigiteenija või valitsus parlamen-diga eesotsas? Kes on Austraaliasse välja-

rännu tegelik tekitaja, maksude määraja jne.? On see riigiteenija? . . .

Prægusel ajal, kus põllumeeste rukis ju küllalt lokka lõõnud ja nad oma soovid peamisti kõik sufnud läbi viia, võiks riigi-teenijate alaline närimine küll kaduda. Sellest on juba villant.

„Parandatud“ ametsõitude tasuseadus.

Senine ametsõitude tasuseadus oli mit-meti puudulik – niihästi oma redaktsiooni poolest kui ka sisuliselt. Sellepärast röö-mustasid kõik, kel temaga tegemist, kui uue koosseisude- ja palgaseaduse tõttu ka ametsõitude tasuseaduse muutmise parata-matuks sai. Loodeti, et uues seaduses vä-hemalt redaktsioonilised arusaamatused ja ebaselgused kui ka mõned ebaõiglused kõr-valdatakse. Vastavate asutuste tähelepanu nendele puudustele oli ju juhitud, samuti olid ka riigiteenijate kutseorganisatsioonid oma soovid selle seaduse kohta valitsusele korduvalt teatavaks teinud. Kahjuks on kõik lootused vette vajuma pidanud, kuna see seadus nüüd parandatud kujul õieti demonstreerib, missugune üks seadus olema ei pea. Senise seaduse puudustest olgu siin mõned näited toodud selle § 9. Seal räägitakse, et ametsõidud jagunevad päevarahade suhtes kuude liiki, kus juures 1. liiki kuuluvad „ametsõidud E. V. piirides maal ja linnast linna ühe koha peale mitte üle 15 päeva ettenähtud kestusega“, 2. liiki samasugused sõidud linnast ja maal maale ühe koha peale jne. Nagu siit näha on päevarahade liigitamise aluseks kõige pealt asjaolud, kas sõit on linna või maale, siis tema kestus ja lõpuks veel tin-gimus „ühe koha peale“. Mis tuleb viimase all mõista, seda see seadus kuidagi ei seleta. Subjektiivseteks arusaamisteks ja lahkarva-misteks on jäetud kõige suurem vabadus. Nii võidakse ju sellest ka nii aru saada, et kui keegi on Tartust läkitatud Tallinna jø temal on tegemist rahaministeeriumis, mis asub Toompeal ja veel põllutöõministeeri-umis, mis asub sealsamas Toompea veeru all, et siis siin pole tegemist läkitamisega „linna ühe koha peale“ ja nõuda juhul, kus tegevus neis asutis kesis üle 15 päeva, päevarahasid ikkagi 1. liigi järgi. Ma usun, selle paragrahvi teksti kokkuseadjal pidid silma ees hõljuma ilmalinnade nagu Lon-

don, New York j. n. e. olud, kus kaugusi üksikute linnaosade vahel mõõdetakse küm-nete kilomeetritega, aga mitte Eesti linnad, õlgu et ka esimestes vaevalt keegi hakkab sellepärast oma asukohta muutma, et tal päev või kaks ehk ka nädal või paar teis-es linna servas tegemist tuleb teha. Lii-kumisolud võimaldavad ka seal talle ikkagi vanas asukohas püsida. Hariliku sureliku arusaamise järgi aga peaks selle „ühe koha“ nõudmise aluseks olema just asjaolu, et teatud ülesannet on võimalik sooritada oma asukohta vahetamata, sest ühenduses üles-ande suurema kestusega võimaldab see kulude kokkuhoidmist, asudes näit. kalli võõrastemaja asemel mõnda pansioni j.n.e. Eelmine näide puudutas linnaolusid. Aga ka maale sõitude puhul pole lugu parem. Oletame, et põllutöõministeeriumis maa-möõtja saab ülesandeks valmistada teatud mõisa maade plaan. See töö võib kesta mitu kuud, kusjuures tööde piirkond sage-dasti kaunis suur võib olla. Maamöõtja huvides on saada päevaraha 2. liigi järgi, riigi huvides aga viia neid 4. liigi alla (üle 15 päeva kestusega ühel kohal maal). Nüüd kerkib jällegi üles küsimus selle „ühe koha“ mõistest. Harilikult vastatakse, et see on sarnane rajoon, milles võimalik on töötada asukohta vahetamata. Siis seisame aga otsekohe küsimuse ees, missugune on siis sarnane rajoon? Et seadus selle määra-miseks mingit kriteeriumi ei anna, on sub-jektiivsele arusaamisele antud vaba voli. Siit järeldusena muidugi kõiksugused aru-saamatused, pahameel, ja kannatajaks on harilikult ikkagi ametnik.

Sugugi parem pole lugu üksikuis liiki-des maksetavate päevarahade suuruse va-hekorraga. Seadus määrab, et 2. liigis maksetakse $\frac{3}{4}$, 2 – $\frac{1}{2}$, 4 – $\frac{1}{3}$ esimese liigi normest j. n. e. Et neid vahekordi pa-remini selgitada, võtame järgmise näite. Ametnik, kes sai palka 9.900 mk. kuus, sai

1. liigis 300 mk. päevaraha, s. o. kui ta oli läkitatud ametsõidule linna kuni 15 päevase ettenähtud kestusega. Suurem kulu, mis läkitatud siin kanda tuleb, langeb korteri peale. Vähegi vastuvõetav number võorastemajas maksab 200 – 250 mk. päevas (+ jootrahad koristajale j. n. e.). Nii jääb temal üle ülespidamise ja muudeks kuludeks 50 – 100 mk. Samase kestusega sõidu puhul maale makstakse aga 225 mk. päevas, kusjuures temal korter ühes ülespidamisega pea kunagi üle 100. – 125 mk. päeva kohta maksma ei lähe. Nii jääks temal veel peale korteri ja ülespidamise 100 – 125 mk. üle muudeks kuludeks. Siin võidakse vast ütelda, et tal maal selle eest puuduvad sarnased mugavused kui linnas. Täiesti õige, kuid ametsõitude tasuseaduse eesmärgiks pole mingisuguste mugavuste loomine, vaid ainult nende tegelikkude kulude tasumine, mis ametnikule sünnitatakse, kui teda tema alalisest asukohast eemale läkitatakse. Ja kui temale maal ka kolm korda niipalju päevaraha maksetaks kui linnas, siis ei loodaks talle sellega veel sugugi neid mugavusi, sel lihtsal põhjusel, et see meil maal võimata on.

Nii on selge, et vahekord maale ja linna sõitude puhul maksetavate päevarahade vahel väga ebaõiglane on. Kui maal kuidagi vast antud määradega läbi saadakse, siis linna sõitudel peab ametnik tingimata omast palgast juure maksma ja need sõidud on ametnikkele, kes neid sageli ette peavad võtma, õieti karistuseks.

Õiglane pole aga ka vahekord päevarahade suuruse vahel 1. ja 3. ning 2. ja 4. liigis. Nagu juba eelpool tähendatud, on siin jaotamise aluseks võetud tegevuse kestus ühel kohal, välja minnes nähtavasti sellest, et kauem aega ühel kohal olles võimalik on kulusid vähendada. Teataval määral võib see küll õige olla, kuid igatahes mitte sarnases vahekorras, kui kõneall olevas seaduses see fikseeritud. Sama ametnik, kes eelpooltoodud näites aluseks võetud, saaks 3. liigis (s. o. üle 15 p. kestusega ametsõidu puhul linna „ühele kohale“) päevaraha kõigest 150 mk. päevas, ehk 20 päeva eest 3000 mk., 15 p. eest saaks ta aga 4500 mk. Tohiks küll pikema jututa selge olla, et sarnane vahekord täiesti absurdne on. Alla kuu aega kestva sõidu puhul ei saa üldse juttu olla mingisugusest kulude vähenemisest, aga ka pikemaajaliste sõitude juures pole vahe iialgi ometi 50 %.

Just samasugune on lugu ka sõitude puhul maale, s. o. 2. ja 4. liigi juures, kus vastavad päevarahad toodud juhul oleksid 225 ja 100 mk. Sagedasti on maal pikemaks ajaks korteri ja ülespidamise saamine isegi raskem ja kallim, kui lühemaks ajaks, eriti kibedatel suvistel tööperioodidel.

Kõik need eelpooltoodud näited tõendavad, kuivõrd puudulik ja ebaõiglane oli kõneall olev seadus. Mis tehti aga nende puuduste kõrvaldamiseks seaduse muutmisel? Kõik need puudused jäeti rahulikult püsima, nii et edaspidigi seda seadust endiselt nagu mõnd Pythia oraakelt lahendada tuleb. Selle asemel leiti aga tarvilik olevat jällegi süvendada vahet n. n. kõrgemate ametnikkude vahel. Kui senises seaduses kõik ametnikud, välja arvatud ainult kolme kõrgema astme omad ja alamteenijad, sõidukulude suhtes üheväärilisteks loeti, siis jaotati nad nüüd juba kahte klassi: ühed sõidavad raudteel II, laeval I klassis, teised vastavalt III ja II klassis. Milleks oli see tarvilik? Kulude kokkuhoidmiseks vast? Oh ei, mingisugust nimetamisväärlist kokkuhoidu sellega ei saavutata, küll aga näidatakse, kuhu poole aina tüüritakse – eesõigustatud klasside loomisele.

Aga ega sellega veel lõpp pole. Endisest seadusest muudeti ära ainult § 1 ja 10, teised kõik jäeti maksma vanas redaktsioonis. Nii on siis kõige pealt kohe võimalik sarnane nähtus, et ühe ametsõidu eest päevaraha saada võib, sõidukulusid aga tasuda ei saa. Nimelt määrab § 1 uues redaktsioonis, et sõidukulud tasutakse ainult nende ametnikkudele, kes teenistushuvides erakordselt ülesannete täitmiseks nende alalisest teenistuskohast vähemalt 5 km kaugusele läkitatakse. Meie juba tööme eelpool näite maamõõtjast, mis ka siia kohane. On selle maamõõtja sõit erakordne? Hariliku sureliku arusaamise järgi mitte, sest see on ju tema otsekohene ülesanne, selleks ta ju riigiteenistusse võetudki on, et ta maid üles mõõdaks, aga maid saab sama vähe üles mõõta asudes Tallinnas, kui anda seadusi, mitte tundes olusid, mis nendega normeerida tahetakse. Pole see sõit aga erakordne, siis sõidukulusid tasuda ei saa. § 9 aga, mis päevarahasid käsitab, selle sõidu eest päevarahasid maksmast ei keela, kuna siin erakordsuse tingimust sees pole, ametsõit see aga kahtlemata on.

Sellega pole aga fiasko veel lõpul. § 1 senises redaktsioonis jagunes alajaoitustesse a, b, d. Uues redaktsioonis need alajao-

tused puuduvad, kuid nendele toetuvad §§ 2 ja 5, mis samuti muutmata on jäetud. Näiteks räägib § 5 sõidukulude tasumisest ümberpaigutatavale § 1 p. p. a, b, d järgi, aga et viimaseid polegi, ei saa loomulikult ka ümberpaigutuse kulusid tasuda.

Kokku võttes kõiki neid lohakusi ja puudusi võib ütelda, et ametisõitude tasu-seadus oma praegusel kujul kõige paremini demonstreerib meie seadusandluse pankrotti. Seaduste eelnõude ettevalmistus valitsusasutustes on nõrk ja puudulik ja ka riigikogus pole suudetud asja niikaugele viia, et seadused vähemalt redaktsiooniliseltki korrektsed oleks. Ja meie arvates ei parane asi enne, kui ei hakata kuulda võtma seadustest puudutatud kodanikkude

arvamisi, nende arvamiste vastu vähemalt rohkem huvigi tundma. Kas oleks sarnased lohakused võinud läbi minna seaduses, kui see oleks antud aegsasti seisukoha võtmiseks riigiteenijate organisatsioonidele. Vaevalt küll. Aga katsugu mõni organisatsioon rahaministeeriumist nähagi saada mõnd seaduseelnõu, mis teda puudutab. Seda ta ei saa. Kuid seni kui ei kao sarnane arusaamine seadusandlusest, ei kao ka sarnased sissekukkumised, ei kao ka kodanikkude õigustatud nurin. Veel vähem tõstab see aga valitsuse ja riigikogu prestiiži, millega viimasel ajal nii mõndki muidu arusaamatud sammu õigustada püütakse. Civil servant.

Palgavõitluse kroonika.

Perekonna toetusraha asjus. Eelmises „Side“ numbris teatasime, et riigikogu poolt 19–20 V s. a. vastuvõetud seaduse põhjal makstakse 1. aprillist s. a. riigiteenijatele, kes saavad mitte üle 14000 marga kuus palka, toetusraha iga lapse pealt Mk. 800, kus juures palga ja toetusraha kogusumma ei tohi tõusta üle 15.500 m. kuus. Nagu nüüd R. T. nr. 53 väljakuulutatud perekonna seaduse muutmise seadusest, mis riigikogu poolt 20. V. s. a. vastu võetud, näha, pole perekonna abiraha seaduse endine § 3 mitte muudetud ja riigiteenijatele maksetakse nagu ennegi, arvestades elukalliduse rajoonidega, 400–600–800 marka lapse pealt. Asja selgitamiseks olgu öeldud järgmist.

Teatavasti võeti perekonnaabiraha seaduse muutmise seadus vastu riigikogu poolt juba 9. aprillil s. a. Vastuvõetud seadusega muudeti ka perekonnaabiraha seaduse § 3, mis ette näeb mitmesuguseid toetusnorme ja määrati kindlaks, et alates 1. aprillist s. a. makstakse abiraha iga lapse pealt ühtlaselt üle riigi Mk. 800 kuus.

Riigikogu poolt 9. aprillil s. a. vastuvõetud seadust, nagu teada, ei kuulutatud aga välja redaktsioonilise vea tõttu seaduse tekstis ja see sai perekonnaabiraha osalise suurendamisele saatuslikuks: uues parandatud, 20. V. s. a. vastuvõetud, seaduses ei räägita toetusraha ühtlustamisest ega § 3 muutmisest enam sõnagi, s. t. seaduse § 3 jääb maksuma endises redaktsioonis (400–600–800).

Võib veel tähendada, et toimetus märkuse toetusraha ühtlustamise kohta „Side“

nr. 9 lasi tuntud riigikogu liikme telefonilise teadaande põhjal, sest et seaduse tekst „Side“ nr. 9 ilmumise ajal R. Teatajas veel avaldamata oli. Igatahes oli teadete andja riigikogu liige, nagu nüüd selgub, kindlas arvamises, et 9. aprillil vastuvõetud seadust 20. mail riigikogus ainult redaktsiooniliselt, mitte sisuliselt parandati. Käesolev juhtumine peegeldab kujukalt meie seaduste masindamise – 3 lugemist ühel päeval – varjukülgi: isegi isikud, kes ise seadusi teevad ja parandavad, ei taipa vahest selle ruttamisega mõne rea väljakukkumist seaduse eelnõu tekstist, mis tehtud paranduste tähtsuse, nagu praegusel juhusel, täielikult anulleerib.

Ainuke asutus, kes tekkinud olukorrast headmeelt võib tunda, on riigikassa: perekonnaabiraha seaduse parandus, niisugusel kujul nagu ta riigikogu poolt 9. apr. s. a. oli vastu võetud, oleks riigile kulu juure toonud, riigikassa juhatuse arvates, umbes 25–30 milj. marka. 20. mai seadus kõrvaldas 9. aprilli „eksituse“ – ja rahaminister võib sellest aina rõõmu tunda.

Haiguskindlustus. Riigiteenijate haiguskindlustuskorralduse seaduse eelnõu, mis juba kokku oli seatud ja eneses, nagu juba teafasime, üle 100 paragrahvi sisaldas, on tööhoolekandeministri korraldusel uuesti ümbertöötamisel. Seaduse alused ja põhimõtted jäävad endiseks. Vähendatakse ainult tunduvalt paragrahvide arvu, üksikasjadesse tungimist, nii et seadus muutub tüübiliseks raam-seaduseks. Juuni lõpul asub ministeerium uue seaduse eelnõu lä-

bivaatamisele. On kindel kavatsus sügisel eelnõu esitada riigikogule.

Pension. Mai keskel moodustati valitsuse poolt ministeeriumide vaheline komisjon pensioni seaduse muutmise seaduse eelnõu läbiarutamiseks. Seni — kuni juuni kuu keskpaigani — pole komisjon kuuldavasti suutnud veel ühtegi koosolekut ära pidada.

Balti riikide riigi- ja omaval. teenijate II konverents. Balti riikide r.- ja o.-teenijate kutseorganisatsioonide keskkorralduste II töökonverents astub kokku Tallinnas 24.–25. septembril s. a. Osa võtavad peale Eesti veel Läti ja Leedu. Läbirääkimisi peetakse ka Soomega.

Konverentsi päevakorda on võetud:

1. Palgaküsimus.

2. Arstiabi ja pension.

3. Teenistusseadus.

4. Tööolud.

5. Keskliidu organisatsiooniline struktuur ja selle puudused.

6. Balti riikide r.- ja o.-teenijate büroo loomine.

7. R.- ja o.-teenijate organisatsioonide võitlustaktika ja selle ühilitamine Balti riikides.

8. Konverentsil algatud küsimused.

Ühflasi palub R.- ja o.-teenijate Keskliidu juhatus Keskliitu kuuluvaid organisatioone saata oma soovialdused ja ettepanekud konverentsi päevakorda võetud küsimuste kohta Keskliidu sekretariaadile hiljemalt 1. septembriks s. a. aadressil: Tallinna, Rataskaevu 22 (E. õpet. liidu ruumides).

Sikkude lahutamine lammastest

või

kuidas sündis „ametsõitude tasuseaduse muutmisseadus.“

Majesteet oli halvas tujus. Ja miks ei pidanudki ta tuju halb olema! Igalpool rahulolematus, nurin, üks igavene arvustamine ja mahategemine. Isegi oma mehed nurisevad, ehkki ihust-hingest nende eest hoolitseda püüad. Lugupidamisest ülemuse ja tema korralduste vastu pole märkigi. Ja ometigi mäletab majesteet veel väga hästi neid aegu, kus samas lossis, ehkki küll mitte häbelikult hoovi peidetuna, asus kuberner, kelle vastu kõik need nüüdsed nurised ja arvustajad kõige suuremat aukartust tundsid, igat tema käsku ja korraldust sõnalasumata ja aegaviitmata täitma tõttasid. Kõik, mis ülemus ütles ja tegi, oli hää ja ilus. Miks pole see nüüdki nii! Kui hää oleks siis majasteedil valitseda ja valitsemisest väsinuna puhata. Nüüd aga pead pidama silmad ees ja taga, iga hääletuse aeg mõtlema, kuidas see valijate häälte peale võiks mõjuda, kui oma tahtmise ja parema tundmise järgi seda teha; siit siis kõik need kinnised hääletused ja muud tülikad ja aegaviitvad talitused ja mured.

Kas võib siis imeks panna, et nii halvas meeles olles majasteet seadusvirnades sorima hakkas, et kuidagi ometi leida põhiust, miks rahvas nii muutunud. On aga kord põhjus käes — küll siis abigi leidub. Nii siis seadustes, nendes kõige ilmaelu alustes, sorides sattus majesteet riigiteenijate ametsõitude tasuseadusele. See

äratas kohe majasteedi uudishimu. Riigiteenijad — see on juba midagi kahtlast, see on üldse sarnane element, mille majesteet jalamaid maapinnalt pühiks, kui ta ainult teaks kuidas ta siis nende valitsusajadega toime saaks. Ja need sõidavad veel ja koguni saavad selle eest tasu. Ometegi sõidab majesteet priipiletiga ja ei saa selle eest mingit tasu, kui mitte juhulikult vastkohtusse tunnistajaks ei kutsuta, kus tasu nõuda võib. Siin on kindlasti midagi korrast ära. Ja nii süvenes majesteet sellesse seadusesse. Ning pea — polnud ju seadus väga pikk — teadis majesteet, nüüd on tal käes nende murede ja hädade põhjus, sest mõtelge ometi, selles pöörases seaduses, mille järgi ametnikkudele tasu maksetakse sõitude eest, on veel pöörasem asjaolu, et ei tehta vahet direktori ega kantseleiametniku, kindrali ega leitnandi vahel, kõik sõidavad ühes ja samas klassis ja kõigil on õigus maanteel samapalju hobuseid tarvitada. Kuhu jääb aga nii igasugune lugupidamine ja aukartus ülemuse ees. Ja mis lugu võib pidada sarnasest ülemusest või tema ees aukartust tunda lihtsurelikki, kui ta kuidagi oma alamate hulgast ei eraldu. Kindralil on vähemalt veel punased lampassid, aga mis eraldaks siis näit. mõnd direktorit metsnikust või raamatupidajast jne. Aga vaaf vanast, siis tohtis kuberner ainuüksi sõita kuuehobuse tõllas; isegi mõis-

nikkude peameeski ei tohtinud seda lõbu omale lubada, kuigi tal tallis vast kolm korda niipalju sõiduhobuseid oli. Siis sõitsid majasteedid erarongidega, nüüd aga peavad nad segamini igasugu pööbliga vagunis istuma või halval juhusel koguni seisma. Mis ime siis, kui kaob igasugune aukartus võimuesitajate sõnade ja tegude ees, kui keegi nendega enam rahul olla ei taha ja igatüks leiab, et teisiti oleks parem olnud. Jumalale tänu veel, et see arvustaja mass seni vähese hariduse tõttu selle mõtlemisega nii hästi toime ei taha saada, mis saab aga siis, kui nad seda haridust ka veel senises tempos endasse edasi pumpavad! Hoidku taevas, päris hirmu ajab peale!

Tuletades sedaviisi kurbusega meele mõõdunud häid aegu, tuli majasteedile meele veel häkki, et ta nooruses kunagi kuulnud oli, et kuski on olemas imedemaa India, kus ühesugune valitsemise kord pü-

sib juba aastatuhandeid, kus valitsejad ja võimukandjad võrduvad peaaegu jumalaile, rahvas aga alandlikult ja sõnakuulelikult, ilma mingisuguse nurinata ja arvustusefana neile alistub, neile kokku kuhjab otse muinasjutulisi varandusi, neid sõna tõsiselt mõttes oma kätel kannab. Ja sealgi maal olla seisustevahed kõige puhtamalt, otse ideaalselt läbi viidud. Tähendab, kõik oleb tõesti sellest, kuivõrd valitsejad on suutnud end eraldada rahvast, sest tuhandepäisest elajast, nagu seda pühakirigi tõendab, kuivõrd nad on osanud enda ümber luua võimusära ja hiilgust. On aga lugu nii, miks ei pea siis meilgi sedasama tehetama, ning otsekohe. Ja nii otsustas majasteed, et sikud tulevad eraldada lammastest ja andis oma alamatele — „riigiteenijate ametsõitude tasuseaduse muutmise seaduse“.

Plebei.

Raudteelaste IV üleriikline kongress.

Tallinnas, 11.–13. aprillil 1927. a.

Revisjonikomisjoni nimel võtab sõna k/s. Silber, kes teatab, et eelarve kokkuseadmise juures on arvestatud praegu nähtavate võimalustega ja eelarved on esitatud kujul vastuvõetavad. Kulude osas võib üle eelarve piiride minna, kui selleks vastavad sissetulekud tulude osas soetatatakse. Ühel häälel kinnitatakse keskühingu ja ajakirja „Side“ 1927 a. eelarved ühes lisandusega, et keskühingul on õigus üle eelarve piiride minna, kui selleks vastavad sissetulekud tulude osas soetatatakse.

Palgaküsimus.

Refereerib keskühingu juhatuse liige hr. Rukki

Heites pilku tagasi palgavõitluse käigu kohta konstateerib, et jõupingutused pole annud soovitavaid tagajärgi. Tulemused olid, et ainult kõrgemad ametnikud on võitnud uue palgaseadusega, kuna alamad teenijad palgakõrgenduse asemel said palgaalandust, sest et paljud teenijad hakkavad vähem palka saama kui mõõdunud aastal. Kui veel arvesse võtta, et haiguskindlustuse kuludes osa riigiteenijate kaela veeretatakse, siis halveneb riigiteenijate seisukord märksa. Kirjeldab riigiteenijate esitajate osavõttu palgakomisjonidest. Osavõtt komisjonidest on farvilik. Sagedasti, ära kuulates riigiteenijate esitust, muutsid ka „parempoolsed“ oma arvamist. Palgavõitlust tuleb jätkata, kuni riigiteenijad oma õigused on kätte saanud. Riik ei ole võitnud teenijate jaotamisega vabapalgalisteks ja ülemääralisteks. Kutseühingud peavad valvel olema, et teenijaid mitte ei eksploateeritaks. Soovib, et raudtee peadirektoril oleks ühiline mõõdupuu teenijate hindamiseks. Ülemus kaupleb sage-

dasti 500 marga juures, aga kümned tuhanded lähevad preemiatega.

Edasi valgustab korteri küsimust. Valitsus on asunud ka seisukohale, et tuleb anda kõigile korteriraha. Majanduslike olude tõttu ei ole seda võimalik praegu teostada. Et laiendada korterisaamist, võeti ära ühelt osalt küte ja valgustus.

Juhataja kannab ette erakorralise teadaande k/s. Kanguri poolt, kes teatab enese tagasiastumisest redaktsioonikomisjonist. Uueks kandidaadiks seatakse ülesse k/s. Silber, kes ka ühel häälel valitakse.

Sõna saab peadirektor hr. J. Raudsepp, kes tõrjub tagasi k/s. Rukki etteheited, et uus palgaseadus oleneb suurel määral raudteevalitsusest. See ei ole õige. Küsimuse otsustajaks on olnud riigikassa ja riigikogu, kes sagedasti ka raudteevalitsuse seisukohaga pole arvestanud. On võimalikud ka eksitused, ja kui vead olenevad raudteevalitsusest, saavad nad parandatud. Palub mitte stüüdistada oma eelkäijat.

Fakt-märkusena öiendab k/s. Rukki, et rahaminister on lähendanud, et peavalitsusel on olemas laialdane võimalus võtta koosseisu kõiki neid, kelle palk on üle 6.000 marga.

Juhataja teeb teatavaks mandaatkomisjoni teadaande kinnise hääletamise tagajärgede üle, Jaamaametnikkude k/üh. erakorralise teadaande puhul k/s. A. Michelsoni poolt esildatud ettepaneku kohta. Ettepanek on saanud poolt 66, vastu 11, erapoolelt 13, seega vastu võetud.

Juhataja kannab ette, et kongressi juhatusest on

lahkunud k/s. Tats, asemele valitakse hääleteenamusega k/s. K. Johanson.

Juhataja teatab, et kongressile on ilmunud riigikogu liige hr. Grimpel, kes soovib esineda tervitusega. Kongress otsustab hr. Grimpelile sõna anda.

Hr. Grimpel puudutab omas kõnes palgaküsimust. Leiab, et riigikogul ei ole soovi parandada alamate riigiteenijate palkasi. Väga tähtis on palgavõitluse taktika küsimus. Toonitab kaastöö tähtsust lihitööliste ja riigiteenija vahel. Nende ühinemises peitub suur jõud.

Palgaküsimuse kohta võtavad sõna k/s. Johanson, Kosenkranius ja Born, kes toonitavad uue palgaseaduse puudust üksikute ametliikide kohta.

Juhataja lõpetab koosoleku kell 19.30.

Kongressi teine päev 12. aprillil 1927 a.

3 istung.

Koosolek algab kell 9.30. Juhatab Tuppiits. Sekretäri lauas Rutnik, Trei, Pill. Saadikuid kohtadel 95. Raudteevalitsuse liikmetest hra Mänd, hiljem J. Raudsepp.

Päevakorras pkt. IX jätkamine.

Juhataja teeb lühikese kokkuvõtte kongressi esimese päeva töötulemuste kohta. Kutsub kongressisaadikuid kainsusele ja paneb südame peale küsimuste harutamise juures mitte ära unustada üldsuse huvisid, milleks soovib edu.

Juhatama asub K. Johanson.

Sõna saab k/s. Simson, kes toonitab ehitusdirektsiooni vanemate tööliste, teevahide, silla ja veevärgi lukuseppade ebaõiglast palgamäära.

K/s. Einer väidab, et veepumba masinistide palk ei vasta nende kohustustele ja vastutusele.

K/s. Rukki esitab ettepaneku palgakomisjoni moodustamise üle, kus esitatud oleks igast rühmast üks isik.

Tekivad vaieldused, kas palgakomisjon peab lõpetama oma töö kongressi ajal või mitte.

Lõputulenusena otsustas kongress, et palgakomisjon peab oma töö lõpetama kongressi ajal.

Palgakomisjoni valiti ühel häälel hrad Milt, Touart, Oinas, Veltmann, Menkov, Leppik, Palm, Viigant, Treufelt, Keiv, Strik ja A. Michelson.

Palgaküsimuse kohta sisseantud resolutsioonid nind sooviavaldused otsustati palgakomisjoni anda läbi lugemata.

X. Tasude seadus.

Referendina esineb R. ja O. teenijate keskliidu sekretär A. Lepp, kes konstateerib, et uus koosseisude ja palgaseadus rahuldab ainult kõrgemaid ja osa keskmisi ametnikka. Puudused, mis uue seaduse riigiteenijale enamusele vastuvõimatuks teevad, on järgmised:

1) Endiselt jagunevad riigiteenijad määralisteks, ametnikkudeks, vabateenijateks ja ülemääralisteks.

2) Uus palgaalammäär 6000 marka, mis kaugel eladistriinimumist, ei maksa suure hulga riigiteenijate kohta.

3) Viie-kuue alamastme uus palk (4000 — 6800) on 500 — 1000 marga võrra vähem 1926 a. algul saavutatud kokkuleppest, kuna kõrgematel astmel vastupidine nähtus esineb.

4) Võrdsed ja üheliigilised ametid pole ühlaselt hinnatud.

Ühes uue koosseisude seadusega ei ole esitatud üldist tasude-seadust, milles ette nähtud oleks, missuguses ulatuses kavatakse valitsus anda lubatud teenistusvanustasu, suurendatud perekonnaabiraha ja muid teenistuse vahekordest tingitud lisatasusid, ja uued palgad ilma nimetatud lisatasudeta ei anna mingisugust tegelikku palgakõrgendust riigiteenijate suurele enamusele.

Tasudeseaduse makspanekuf on riigiteenijate organisatsioonid alati nõudnud ja selle seaduse elluviimise tarvidust rõhutas eriti riigiteenijate keskliidu erakorraline IV kongress.

Kongressi nõudmine oli, et tasude-seadus oleks üldine kõigi riigiteenijate kohta. Praegu on aga kindlasti teada, et õpetajate ja kaitseväelaste tasuvahekorrad riigiga saavad kindlaks määratud eriseadustega.

Valitsusel on valmis ainult kohtunikkude ja üldriigiteenijate tasuseadus.

Selgitab valitsuse poolt kokkuseatud 70 §-list tasudeseadust. Seaduses on ette nähtud: palk, teenistusvanustasu, ületunnitasa, ametisõitute tasu, lasteabiraha ja tasu natuuras. Vana seaduse eelnõu kava järgi pidid palganormid sisaldama kõiki alalist tasu natuuras, mis pensioniseaduse järgi pensioni aluseks arvatakse ümberarvatuli rahas.

Uues eelnõus on peale rahalise tasu ette nähtud veel natuurtasude andmine riigiteenijatele, kui see teenistuse huvides tarvilik. Põhjus: natuurtasude, peaajalikul maavarustuse, ümberhindamine rahapalga peale pidada valitsusele ülepeaaemata raskusi sünnitama. Tuletab meelde Keskliidu viimase erakorralise kongressi otsuseid natuurtasude kohta.

1) Riidevarustust tuleb anda riigiteenijatele tasuta seal, kus see ametialaliselt tarvilik.

2) Korteri ühes kütte ja valgustusega anda kõigile riigiteenijatele, ehk vastasel korral 20% põhipalgast, kuid mitte alla 2000 ega üle 5000 marga.

Lisafasudest puudutab kõneleja uues tasudeseaduses eftenähtud vanustasu ja perekonna- või lasteabiraha.

Teenistusvanustasu. Riigiteenija, kes vähemalt kolm aastat niisuguses teenistuses olnud, mis temale pensioni määramisel arvesse võetakse, omandab õiguse järgneva teenistustasaja kestel saada teenistusvanustasu profsentide näol vastavast palgast. Teenistusvanustasu saamises on kohtunikkud eesõigustatud seisukorras.

Lasteabiraha. Riigiteenija, kes vabariigi piirides täie tööjõuga teenistuses, saab tema ülevalpida-misel olevate laste pealt à 1000 mrk. kuus abiraha.

Et ülemääraliste riigiteenijate mõisid mitmelegi veel küllalt selge pole ja et sellele teenijate liigile just tasudeaadusega, mitte teenistusseadusega, tahetakse teatud teenistusõigusi anda, siis puudutab kõneleja ka seda küsimust lühidalt.

Organiseeritud riigiteenijaskond nõuab, et teenijate liigitus — ametnikud, vabapalgalised — üldse tuleks ära jätta, muutes vastavalt uul teenistusseadust. Nüüd on aga juurde võetud veel üks kolmas liik, nimelt ülemääralsed. Niisugust termini meie seadusandlus seni ei tunnud. Alguses ei olnud neil n. n. „ülemääralistel“ üldse mingisuguseid teenistusõigusi ette nähtud. Nüüd kavatakse neile anda tasudeaadusega, — seadusega, mida veel ei ole — vabapalgaliste õigused; õigemini ainult pensioni saamise õigused, kui neid seda pensioni üldse lastakse välja teenida.

Teenistusvanustasu saamises on ülemääralsed ripupvaks tehtud mitte seadusest, vaid ülemuse heatahtlikkusest. Lõpukokkuvõttes konstateerib kõneleja, et tasudeaadusest punase joonena teenijate liigitamise põhimõtte on läbi viidud. Niisugusel kujul on tasudeaadus teenijaskonnale vastuvõimata. Leiab, et kuni lubatud teenistusvanustasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha maksmahakkamiseni tuleb kõigile riigiteenijatele, kes palgaastmeisse kuuluvad, mis praegu perekonnaabiraha saamise õigustab, maksta endiselt pühade lisatasa kaks korda aastas, nimelt: suviste pühadeks poolekuu palk ja jõuluks teine poolekuu palk. See ajutine pühadelisatasa oleks kompensatsiooniks riigiteenijatele selle eest, et oodatud ja valitsuse poolt lubatud teenistusvanustasu ja kõrgendatud perekonnaabiraha ühes uute palkadega pole maksmatand.

Kongress otsustas avada läbirääkimised.

K/s. Simson juhib tähelepanu asjaolule, et peatehaste töölised saavad perekonnaabiraha, kuna aga ehitusosakonna välisöölised sellest ilma on jäänud.

K/s. Kosenkranius toonitab, et kantsleiametnikud on sunnitud sagedasti töötama üle tööaja, kuid selle eest mingisugust tasu ei saa.

Hra Lepp teatab, R. ja O. teenijate Keskliidu seisukoht on, et ületunnitööd tulevad ära kaotada, välja arvatud erakorralised juhtumised.

K/s. Rääbis konstateerib, et veduri- ja rongiteenijad on sunnitud tegema 300 kuni 350 tundi kuus. Inimesed on ülemäärasesst pikast tööpäevast kurnatud, võivad tekkida raudteekatastroofid.

K/s. Poobul selgitab, et rongi- ja veduriteenijatel puudub korralik puhkus. Töö ülemääraks peaks olema 240 tundi kuus.

K/s. Simson toob näiteid, et mõnes kohas ülesõiduvahide töölunnid lõusevad kuni 372 tundi kuus.

Kütfeainete müügi küsimus. K/s. Liiv selgitab kütfeainete müügi küsimust ja teeb ettepaneku, et raudteelastele antaks küttepuid endisel alusel, s. o. puude eest võib tasuda kolmekuulise järelmaksuga.

Korteriküsimus. K/s. Tammerik juhib kongressi tähelepanu rongi- ja veduriteenijate korteriolude parandamisele. Inimesed, kes õõseti vastuvaval kohal teenistuses, on sunnitud õõ-päeva kohta mitmel korral linna äärest depoo ja korteri vahel frampima.

Korteriküsimuse kohta võtavad veel sõna k/s. Pirn, Peil, Kosenkranius, Vaarberg, Simson, kes konstateerivad, et seni pole priikorterit antud vastavalt teenistushuvidetele, vaid korteri sai see, kes oskas selle tulvuse kaudu jne. hankida. Just need raudteelased, kelle töö nõuab jaama ja depoo lähedal elamist, on ilma priikorterita ja elavad sageli mitme kilomeetri kaugusel.

Raudteevalitsuse peadirektori k. t. J. Raudsepp tähendab, et eestiajal on raudteelastele rohkem kortereid antud kui veneajal. Kortereite andmist toimetas komisjon. Kui avaldatakse protest komisjoni otsuse peale, siis otsustab küsimuse peadirektor. Lubab kõik teha, mis raudteevalitsusest oleneb.

Riidevarustuse kohta võtavad sõna k/s. Peil, Vaarberg, Rukki, Tuppiis, Tammerik, Poobul, Prüggi, Schmieder. Saadikud konstateerivad, et tarvis on vormiriiete saamise õigust laiendada telegrafistide, pagasilaekurite, tehnilise liikumise korraldajate, tervishoiu osakonna käskjala ja sanitaaride ja depoo jooksva paranduse tööjuhtide peale. Rongiseadjad ja -haakijad peaks varustatud olema nahkpinsakutega. Saadikud kurdavad, et vormiriiete kandmise aeg on liig pikk. Palitud ja kasukad muutuvad niivõrd räbalaks, et nendega häbi inimeste hulka minna. Nende kandmise tähtaega peab lühendama ehk varustust muretsema paremast materjalist.

K/s. Vaarberg ja Rukki konstateerivad, et ühed jaamadõõlised saavad varustust, teised ei saa.

Selle kohta tähendab peadirektor, et siin on arvatavasti arusaamatusega tegemist. Lubab asja selgitada.

Preemiaküsimus. K/s. Terk ja Aanja teevad ettepaneku, et kütfepreemiate jaotamine sündigu vedurimeeskonna vahel ühesuuruses summas proportsionaalselt klm. tonni pealt.

K/s. Schmidt nõuab preemia maksmist ka vaguniõlitajatele.

K/s. Peil väidab, et eksploatatsiooni direktiooni teenijatele peab maksmat preemiat kaubandusoperatsioonide tööde eest.

K/s. Vaarberg nõuab preemiat rongihaakijatele ja rongiseadajatele.

K/s. Juske, Nugises, Simson leiavad, et preemiate õiglase jaotus on raske. Kui preemiat maksta, siis ainult neile, kelle otsekohese töö läbi kokkuhoid saavutavad.

Peadirektor J. Raudsepp on seisukohal, et preemiate maksmine on kasulik. Ka töölised saavad tükitööga preemiat. Preemiat võib maksta ainult siis, kui töö on normeeritud. Teatab, et 1. aprillist 1927 on preemiate maksmine viidud uue korra peale ja juhtivad jõud kuni jaoskonna juhatajate abideni on

preemiasaajate nimekirjast maha tõmmatud. On ülesse kerkinud küsimus, maksta juhiivatele jõududele teatavat tasu üldisest eksploatatsiooni kulude kokkuhoiust.

K/s. Rukki teatab, et r. ja o. teenijate Kesklit ei poolda preemiate maksmist. Palk peaks niisugune olema, mis teenijaile äraelamise võimaldab. Kui aga siiski preemiate maksmine mõnel juhtumisel eriliste töötingimuste tõttu soovitav, võiks preemiaid maksta ainult tegeliku kokkuhoiu saavutajaile. Tuletab meele endise peadirektori aegu, kes madala palga saajate teenijate mõnesaja margalise palgakõrgenduse vastu oli, ise aga samal ajal sajad tuhanded preemiaid rahuliku südamega tasku pani. Esitab raudteevalitsusele küsimuse, kuidas mõtleb raudteevalitsus kasutada eelarvesse sissevõetud autasu ja ergutusraha summasi Raudteelaste seas on kuuldused liikumas, et ergutusrahade summast kavatakse eriliselt tasusid kõrgematele ametnikkudele maksta, kuna preemiamaksmine ära jääb. Toonitab, et organiseeritud raudteelased igasuguste eritasude maksmist kõrgematele ametnikkudele lubamatuks peavad, arvesse võttes rõhuva enamuse madalaid palku ja meie rahva üldist viletsust.

Autasu küsimus.

K/s. Prüggi selgitab pikemas kõnes autasuseaduse tekkimist ja selle seaduse teostamist.

Tehakse ettepanek läbirääkimised päevakorra p. 10 kohta ajuliselt lõpetada ja ära kuulata referaati päevakorra p. 11 kohta, mille järele teha lõunavaheaeg.

Ettepanek võetakse ühel häälel vastu.

XI. Haiguskindlustusküsimus. Tervishoid.

Refereerib r. ja o. teenijate kesklidu sekretär hr. A. Lepp.

Teatavasti on arstiabi seni riigiametnikkudele ja tööliste korraldatud vabariigi valitsuse poolt 1920. a. vastuvõetud ajutiste määruste põhjal.

Riigiteenistusseaduse maksamahakkamisega k. a. 1. aprillist on need ajutised määrused oma maksvuse kaotanud, kuna riigiteenistuse seaduse § 23 nõuab, et riigiteenijaile ja nende perekonna liigetele peab arstiabi kindlustama eriseaduse alusel. Vabariigi valitsus töötab välja vastava eriseaduse ja esitas ja riigikogule. Riigikogus sai seadus koalitsiooni rühmade enamuse vastuseismisel läbi kukutatud. Et seisukorda kuidagi päästa, esitas valitsus peale haiguskindlustusseaduse tagasilükkamist riigikogule ühe §-lise seaduse eelnõu, nõudes selles erivolitust, et oma äranägemise järele eelarves ettenähtud krediitide piirides korraldada riigiteenijate haiguskindlustust 1927/28 eelarve aasta jooksul. Riigikogu kõrvaldas opositsiooni nõudmisel valitsuse volitusnõudmise eelnõu harutamisel, andes ta komisjoni, kust ta loodetavasti enam tagasi ei tule. Ühtlasi lepitati kokku, et valitsus kuni uue eriseaduse vastuvõtmiseni korraldaks riigiteenijatele arstiabi andmist endiste 1920. a. määruste alusel. On loota, et valitsus uuesti esitab, võib olla mõnin-

gate muudatustega, läbikukutatud seaduseelnõu. See seadus on konstruktsioonilt ja sisult riigiteenijatele üldiselt enam-vähem vastuvõetav, ja kui valitsus loobuks soovist, et ambulatoorilise ravitsemise ja arstirohtude kuludest 20% riigiteenijate enda kanda jääb, siis rahuldaks uus seadus loodetavasti riigiteenijaid. Valitsus loodab uue seaduse maksmapanekuga arstifimiskuludes kokkuhoiu saavutada aastas umbes 15 miljonit marka. Arstifimiskulud on tõesti järjest suurenenud, kuid selle suurenemise põhjuseks on just riigiteenijate madalad palgad, mis kuidagi korraldada äraelamist ega toimet ei võimalda. Alalise alatoitluse ja viletsate korteriolude tõttu tõuseb ka aasta-aastalt krooniliste haigete arv riigiteenijate peres. Eriti levineb tiisikus. Kui riik tahab arstifimiskulusid vähendada, peab ta oma ametnikkude palku tõstma. Seni aga kuni suurem osa riigiteenijast alla eladiminiimumi palka saavad peab riik nendele endiselt tasuta arstiabi andma. Lõpuks arvustab referent seaduseelnõu üksikute paragrahvide järele ja võrdleb ajutiste 1920. a. määrustega.

Kell 13.40 lõpetab juhataja kongressi III istungi ja kuulutab lõuna vaheaja.

Kongressi IV istung.

12. aprillil 1927 a.

Koosolek algab kell 15.45. Juhatab Melencuk. Sekretäri lauas Ruunik, Trei ja Pill. Saadikuid kohtadel 89. Raudteevalitsuse liikmetest J. Raudsepp, A. Mänd, hiljem A. Reimann ja K. Steinmann.

Päevakorras p. X jätkamine.

Tehakse ettepanek, valida komisjon, kuhu kuulaksid kõikide kutseühingute esitajad. Komisjon ühflustaks kõik ettepanekud korteri-, riidevarustuse-, preemiate-, autasu- ja külteainete müümise küsimuste kohta.

Ettepanek võetakse vastu ja komisjon valitakse koosseisus: Alnek, Lõuend, Weber, Peil, Aanja, Adamfeldi, Savi, Leppik, Juske, Pello.

XI. Haiguskindlustusküsimus. Tervishoid.

Kongress otsustab avada läbirääkimised.

K/s. Mõttus väidab, et tervishoid on üks inimkonna tähtsamatest küsimustest. Riigikogus on käimas võitlus, kus parempoolsed rühmad tahavad riigiteenijatele arstiabiandmist kitsendada. Uus palgaseadus osutus alamatele teenijatele palga vähenduseks ja uue haiguskindlustusseadusega tahetakse ka osa kulusi teenijate peale veeretada, mis oleks karjuv ülekohtus teenijate perekonna vastu.

K/s. Rukki selgitab haiguskindlustusseaduse käiku riigikogus. Riigikogu parempoolsed rühmad teevad odavat demagoogiat, et rahva tähelepanu teisale juhtida. Arstifimine ning rohtude andmine peab sündima tasuta, sest et madalad palgad ei võimalda riigiteenijatele oma kulul ennast ja oma perekonna liikmeid arstida.

K/s. Tuppiits valgustab Narva ambulantsi viletsat

seisukorda. Ambulants asub endise depoo ruumes, kuna depoo kontor asub endise ambulantsi ruumes. Ooteruim on külm. Arsti vastuvõtmise kabinetil väike. Esitab vastava resolutsiooni.

Koosoleku juhataja ettepanekul otsustatakse kõik päevakorra p. X kohta esildatud ettepanekud redaktsioonkomisjoni anda.

XII. Õigusline kord.

Teenijate liigitamise kohta ametnikkudeks, vabapalgalisteks ja ülemääralisteks esitatakse ettepanek, mis otsustatakse redaktsioonkomisjoni anda.

Puhkuseküsimumise kohta võtab sõna k/s. Rukki. Selgitab endise peadirektori poolt väljatöötatud raudteeteenijate efektiivsõõaja määruste kava, mis ei ole raudteelasete vastuvõetav.

Raudteevalitsuse esitaja hr. Mänd fakt-märkusena õiendab, et eelkõneleja poolt ettefoodud määrust pole olemas, vaid asi puutub Läti keelest tõlgitud määruste kavasse, mis on osakondadele saadetud arvamise avaldamiseks. Toonitab, et raudteevalitsus juba 1925. a. saadik ja ka käesoleval aastal esineb lisakrediidi nõudmisega, et kõigile võimaldada puhkust.

K/s. Klaus konstateerib, et Tapa veojaoskonnas on puhkuse saamise palvekirjad, mis 3 aastat tagasi sisse antud, senini tähele panemata.

K/s. E. Mõttus toonitab, et puhkuseküsimumis on iga kongressi päevakorras olnud, sest see on üks tähtsamatest küsimustest. Iseäranis tähtis on puhkus teenijatele, kelle teenistus õõ ja pühapäeva rahu ei võimalda. Imestab raudteevalitsuse esitaja seletuse puhul, et puhkuste andmine just krediidi puudusel raske on, kuid siiski leitakse võimalusi kõrgematele ametnikkudele isegi 4-kuulisi puhkusi lubada.

Sõna võtavad veel k/s. k/s. Kosenkranius, Simson, Tohvri, Poobul, kes rõhutavad puhkuse tähtsust ja praegust ebamäärast korda puhkuse andmise juures.

Tehakse ettepanek päevakorra XII punkti kohta esildatud resolutsioonid ja soovivaldused anda õhtlustamiseks redaktsioonkomisjoni. Ettepanek võetakse vastu.

XIII. Organiseerimise ja põhikirja revideerimise küsimus.

Referendina esineb kongressisaadik Rukki, kes selgitab organiseerimise küsimuse tähtsust. Väidab, et kutseorganisatsioonid on praegustes oludes võime- tud võifluseks teenijaskonna huvide eest. Organisatsioonid on nõrgad, nii aineliselt kui ka moraalselt. Peame käima organiseerimise tõõs väljamaa rada. Selgitab Hollandi raudteelaste kutseorganisatsioonide seisukorda. Rõhutab, et kutseorganisatsioonidel peab olema palgaline ametnik. Esimees peab olema rippumatu. Kutseühinguid on meil liiga palju – farvis organisatsioonid õmber korraldada.

K/s. Rukki kõne ajal asub kongressi juhataja hr. Tuppiis.

K/s. Melencuk väidab, et kutseühinguid on meil tekkinud selleks, et kahekordset esitust saada. K/ühingute tegelaste vahel on lahkkelid. Esijoones on vaja teha teadlikku tõõd organiseeritute kallas. Organisatsioonid on farvis õmber korraldada. Teatatakse, et R. V. ametnikkude k/üh. esitab vastava ettepaneku.

K/s. Jõgi peatub meie kutseorganisatsioonide tekkimise juures. Rõhutab, et farvis raudteelasi kasvatada. Meie ei või ennast võrrelda vanade riikidega. Esitab Raudteevalitsuse ametnikkude k/ühingu nimel ettepaneku, et 1) Keskühingu põhikiri saaks muudetud nii, et keskühingu juhatus valitakse kongressi poolt 5 liikmeline ja peale selle nõukogu, kes põhipanevaid küsimusi otsustab. Nõukogu koosneks õhingu juhatuses ja iga kutseühingu poolt valitud õhest esitajast. 2) Kutseühingu liige võib olla ainult keskühingu alla kuulavas õhes kutseühingus. 3) Tuleb revideerimisele võtta kutseühingute põhikirjad ja välja tõõtada normaal-põhikiri.

K/s. Kuhlberg konstateerib, et viga ei olene kutseühingutest, vaid keskühingu põhikiri farvis revideerimisele võtta. Paralleelsete õhingute tekkimise põhjuseks on, et kutseühingutes on esitatud ka administratiiv-jõud.

K/s. Jõgi fakt-märkusena õiendab, et k/s. Kuhlberg'i väited on ekslikud.

K/s. Silber kaitseb k/s. Jõgi ettepanekut. Toonitab, et Keskühingu juhatus põeb kvoorumi puudumise haigust. Keskühingu juhatus peaks valitav olema kongressi poolt.

K/s. Rukki leiab, et kutseorganisatsioonides peavad tingimata olema palgalised jõud, kes võiksid end täielikult pühendada k/üh. tõõle. Tuleb õhvleid tuua, et võiksimise iseseisvalt tegutseda ja oma olemasolu eest võidelda. Esineb ettepanekuga muuta hr. Jõgi poolt esildatud resolutsioon õhes osas järgmiselt: „nõukogu tuleb moodustada proportsionaalsuse põhimõtte alusel, kus juures iga kutseühing peab esitatud saama vähemalt õhe esitajaga.

K/s. Rukki ettepaneku vastu vaidlevad k/s. Jõgi ja Melencuk, tähendades, et meie ei ole küpsed proportsionaalsuse põhimõtte teostamiseks. Pealegi oleks see teise kongressi loomine, mis asjaajamist ja tõõd ei õõlbustaks.

Juhataja asub Melencuk.

Sõna võtavad veel k/s. k/s. Peil, Poobul, kes rõhutavad õmberorganiseerimise vajadust.

Esitatakse ettepanek läbirääkimised päevakorra pnkt. XII kohta lõpetada ja asuda resolutsioonide hääletamisele.

Ettepanek võetakse vastu. Hääleteenamusega otsustatakse k/s. Jõgi poolt esildatud resolutsioon õhes k/s. Rukki poolt esitatud muudatusega vastu võtta ja redaktsioonkomisjoni anda.

XIV. Järgmisele kongressile valitavate saadikute arvu kindlaksmääramine.

Otsustatakse: järgmisele kongressile valitavate saadikute arv jätta endiseks.

Esitatakse ettepanek asuda päevakorra pkt. 17 harufarmisele.

Ettepanek võetakse vastu.

XVII. Kongressil ülesvõetud küsimused.

1) K/s. Tammerik selgitab Kohla ja Paldiski jaamades kolmnurkade ehitamise vajadust vedurite ringipööramiseks.

Peadirektor J. Raudsepp teatab eelkõnelejale, et raudteevalitsus on kolmnurkade ehitamist tarvilikuks tunnistanud, kuid seda ei ole senini võimalik olnud teostada krediidi puudusel.

K/s. Tammeriku poolt esildatakse järgmine ettepanek: „Kongress avaldab soovi, et õnnetusjuhtumiste ärahoidmiseks saaks Kohla ja Paldiski jaamades ehitatud kolmnurgad, mis võimaldavad vedurite ringipööramist rongi liikumise sihis.“

Sooviavaldus võetakse vastu ühel häälel.

2) K/s. Poobul avaldab soovi, et suuremates jaamades saaks rongiteenijad vabastatud kauba peale ja mahalaadimise tööst. Kirjalikku ettepanekut ei esita.

3) K/s. Einer nõuab vedurite puhastusmaterjalide väljaandmist Valga laost igal ajal.

Võetakse vastu k/s. Eineri pooli esitatud ettepanek: „Kongress avaldab soovi, et vedurite puhastusmater-

jalid, teiste laode eeskujul, ka Valga laost saaksid igal ajal välja antud.“

4) K/s. Einer rõhutab, et veduriteenijaid ebaõiglaselt karistatakse. On isegi juhtumisi ette tulnud, et ka siis on karistatud vedurijuhte, kui nad täiesti määruste kohaselt on talitanud. Seda on tehtud selleks, et liikumise korraldajaid karistusest päästa, sest et igasuguste juhtumiste puhul püütakse alati süü veeretada vedurijuhtide peale, jaamaülemaid ja nende abisid aga puhtaks pesta. Toob näiteks Valga veojaoskonna vedurijuhi Adamsoni ja depookorrapidaja Mahlapuu karistamise määruste täpse täitmise eest.

Peadirektor J. Raudsepp vastab eelkõnelejale, et karistus on määratud jonnakuse eest.

Võetakse vastu k/s. Eineri poolt esitatud resolutsioon: „kongress nõuab, et karistused peavad ülemuse poolt õiglaselt määratud olema ja karistused kohusefruu teenistuse ja määruste täitmise eest ära jääma.“

5) K/s. Juske nõuab pensioni peale läinud teenijate pensioni määra kõrgendamist, ette pannes resolutsiooni: „kongress tunnistab tarvilikuks, et pensioni peale läinud teenijate pensioni määr saaks kõrgendatud vastavalt uutele palganormidele ja et pensioni määramisel saaks arvesse võetud teenija veneaegsed vigastused, mis saadud teenistuskohuste täitmise juures.“

Resolutsioon võetakse kongressi poolt vastu.

Juhataja lõpetab koosoleku kell 19.45.

Hoolekanne Eesti raudteelaste peres.

(Järg.)

Seltsi 1926. aasta tegevus.

Juhatuse lähemaks mureks oli laste suvekolonii järjekorraline korraldamine.

R. Val. ostis Sillamäelt ja laskis lammutatult Kaareperesse vedada ühe kahekordse palkidest maja selleks, et seda seal suure kivist aida otsa kohale üles ehitada nii, et ka 42 arsina pikkune, 7 arsina laiune ja 4½ arsina kõrgune aida kivikatuse alune vastava ümberehituse ja ehitatava majaga ühendamise läbi kasutatav oleks laste magamisruumiks. Loodeti maja ehitusega kolonii algusajaks valmis saada, kuid see viibis, ja ainult aidapealse kordaseadmise läbi sai võimalikuks sinna 50 voodit paigutada, ning selle läbi laste arvu koloniis saajani tõsta.

Inventari tuli sellevõrra juure osta ja endise 50 voodi varustust voodipesuga täendada kokku Mrk. 282.278.— väärtuses. Peale selle annetas A/s. M. Luther ka seekord 50 tooli ja 2 pesukappi, mille eest lahkele annetajale südamlük tänu. 16/IV. tuli S.-i juhatusel teada, et tema poolt

avaldatud palve põhjal töö- ja hoolekandeministeerium oli määranud Seltsile Mrk. 500.000.— laste suvekolonii maja ehituse jätkamise kulude katteks. Samal päeval tuli teade, et autasu küsimuse osaliseks lahendamiseks R. Val.-le eelarve korras hoolekande teostamiseks Mrk. 3.000.000.— lubatud oli, millisest summast R. Val. paluti ehitada kaks kuuekorterilist maja vanade asulas ja osa summast ära kasutada „Raudteelaste Kodu“ majapidamise korraldamiseks ja laste suvekolonii sisseseade täiendamiseks.

Ehk seekord küll pool rohkem lapsi suvekoloniisse vastu võtta võimalik oli, anti neid siiski veel suuremal arvul üles ja tuli läinud aasta eeskujul koloniisse määramist arstilise komisjoni otsuste põhjal teostada. Laste suvekolonii 1926 aastal algas oma tegevust 102 tütarlapsena ja 2 poisilapsena 5-juunil. Päevakord koloniis oli sama, mis eelmisel aastal. Personal oli laste arvule vastavalt suurem ja seekord kõik palgalised: juhataja, kaks kasvatajat,

pereema, kaks keeljat, 2 majateenijat ja kaks pesupesijat. Laste tervise üle valvas ka seekord raudtee hoolekande öde pri. M. Rebane.

Erilist rõhku pandi laste toitmise peale, pakkudes neile võimalikult head, maitse- ja vaheldusrikast toitu tarvilisel rohkusel. Iga lapse ülalpidamine kolonias tuli päeva kohta maksma Mrk. 86.19, millest ainult toiduainete kulu välja tegi I poolajal Mrk. 56.98 ja II poolajal Mrk. 60.55. Selle eest kosusid ka lapsed rahuloldavalt nii, kuid järgnevat tabel seda tõendab:

Laste kehakaalu juurekasv:

I poolaeg 5/VI - 17/VII 102 tütarlast ja 2 poissi.		Juurekasv kilogrammides			Laste arv.	Juurekasv kilogrammides		
		miinimum	maksimum	keskmine		miinimum	maksimum	keskmine
5 a.	2	0,800	2,500	1,650	1	—	—	2,100
6 "	1	—	—	1,000	3	1,000	1,900	1,330
7 "	6	0,200	0,400	0,816	7	1,600	2,500	1,860
8 "	8	0,700	1,600	1,750	5	0,850	2,000	1,030
9 "	10	0,800	3,000	1,570	10	0,250	6,800	2,100
10 "	6	0,800	2,200	1,366	13	1,100	2,850	1,800
11 "	16	0,800	2,400	1,500	14	0,500	5,000	1,700
12 "	19	0,800	2,300	1,426	17	1,000	3,500	1,800
13 "	15	1,200	3,100	1,780	12	1,000	3,500	2,350
14 "	14	0,800	4,000	1,900	11	1,200	5,000	2,500
15 "	7	1,200	2,400	1,428	7	0,600	2,250	1,720
16 "	1	—	—	2,400	—	—	—	—
17 "	1	—	—	3,200	—	—	—	—

Märkus: Terve kolonii kestvusl viibisid seal 4 vaesflast, millega 2 poissi I poolajal ja 1 tütarlapse II poolajal sealolemine seletatav on.

Esimese poolaja andmed ei ole kahjuks mitte päris täpsed, sest alles teiseks poolajaks oli eriti selleks määratud täpne kaal kasutada. Teise poolaja andmetega arvestades, näeme et kehakaalu keskmine juurekasv oli kuue nädalaga 2 kilogrammi, s. o. umbes 5 naela ümber, kõikudes lapse vanadusest ja tervisest ära rippudes 0,25 ja 6,8 (umbes 20 nla) vahel.

Koloniise tulles põdes suurem osa lapsi näärmete tiisikust, olid verevaesed ja kiurdurad.

Juhuslikke haigeksjäämisi tuli ette:

Haigused:	I poolajal	II poolajal
Influenza	20	20
Kurgunäärmete paistetused	7	4
Ussjupi põletik	1	—
Seedimise rikked	1	2
Keskõrva põletik	1	—
Sarlakid	—	3
Kokku	30	29

Märkus: Sarlak ilmus alles kolonii tegevuse lõpul ja toodi arvatavasti lapsi külastanud omakste kaudu sisse. Kõik sarl. haiged said kohe haigemajja paigutatud ja paranesid seal.

Ka sellel aastal kodunesid lapsed koloniis imekiiresti ja vahetult nende eneste ja personaliga oli üldiselt hea, välja arvatud mõni üksik sekeldus paari pahakalduvusega lapsega, mis, nende üldarvu suurusega arvestades, mitte ootamata olla ei võinud.

Laste kosumisele oli soe ja kuiv suvi ülisoodne, ja sealviibimise head järele mõju võivad raudteearstid veel senini jälgida.

Peakoosolekul avaldatud soovi täites, korraldas juhatus traditsiooniks muutuva suvepeo Kaareperes „Raudteelaste Kodus“ 11/VII.26 a. Pidu korraldus oli pea sama, mis läinud aastal. Ka seekord oli kutsutud auvõraste eesotsas ilmunud S.-i tegevust huviga jälgija ja igati toetaja töö- ja hoolekande-minister hra Kaarna, tuues riigivanema hra Teemant'i poolt, kes isiklikult osavõtu soovi avaldanud oli, kuid olude läbi takistatud sai, terviseid ja ilusa rahalise kingi ja omalt poolt maiustusi lastele. R. Val.-se ja raudteelaste organisatsioonide esitajaid oli rohkelt arvul ja raudteelasi ning külalisi ligikaudu 1000 inimese ümber peole tulnud. Peale laste ettekanete pakkusid piduliste meelelahutust Valga raudteelaste puhkpillide koor ja „Raudami“ tuntud tubli laulukoor. Ka seekord ei rikkunud ilm pidutaju, mis lõpuni hea oli.

Sarnased peod võimaldavad raudteelastel, kes mõõda maad laiali asuvad, vähe-

malt kord aastas kokku tulla ja aitavad sellega kahtlemata kaasa ühise pere tunde süvendamisele ning selle pere aafeliste ettevõtete edule, mille pärast soovida jääb, et raudteelased edaspidi veel elavamalt neist peodest osa võtaks.

Ka kolonii lõpuks korraldati läinud aasta eeskujul aktus 22/VIII. 26 a., millest auvõranna teedeminister hra Kerem, R. Val.-se ja organisatsioonide esitajad osa võtsid ühes vähema arvu raudteelastega, enamasti laste omaksed. Ka aktus õnnestus kõigiti heasfi ja seega oli selle aasta laste suvekolonii kõigiti rahuldavana lõpuni jõudnud.

Juhatusel jooksvast tööst, eriti rohkearvuliste abitarvitajate palvete rahuldamine, oleks veel nimetada vahekorra selgitamist R. Val.-se ja S.-i vahel hoolekande alal, milleks vastav leping sõlmiti. Lepingu järele kannab R. Valitsus senini olemasolevates ja edaspidi Rdtee Val.-se poolt asutatavates hoolekande asutustes kõik hoonete ehituse ja kapitaalsete remontide kulud, andes neid hooned tasuta kasutada, ühes tarvilise maaalaga Raudteelaste Hoolekande Seltsile hoolekande teostamiseks raudteelaste peres, mille juures Selts kohustatud on hoonete ja ruumide, kui ka nendega seotud maaala ja varanduste korrashoiu eest vastutama. Teiseks said välja töötatud ja kinnitatud:

1) Hoolekande asutuste toimkonna kodukord, ning sellele alluvate vanade asula ja lastesuvekolonii kodukord:

2) Naiskomitee kodukord.

Vanade asula kohta lühidalt järgmist:

Raudteelaste Hoolekande Ühingu „Vanade asula“ ülesandeks on võimaldada korterit vastava aiamaaga vanaduse ehk invaliiduse puhul pensioni peale määratud raudteelastele. Kodus elamise õigus on pensionääril kuni surmani, tema lesel – surmani, tema lastel – kooliaja lõpuni ehk täisealiseks saamiseni. Ainult sel juhtumisel, kui pensionäär ehk tema pere korteri ja aia, ning muu tema kasutada antud varanduse aladega liig hoolimatalt ümber käib, ehk oma naabritele oma iseloomu ja eluga väljakannatamatuks ehk koguni, näituseks tulega hoolimatult ümberkäimise ehk muul teel, kardetavaks muutub, on juhatusel pensionääri eemaldamise õigus vanade asulast, kui teist lahendamise võimalust vastaval korral leida ei ole. Korter ühes kõrvaliste ruumidega (nagu puukuur, sea- ja kanade pidamine ühises, igale majale eraldi, puhtas sealaudas, ühine puurkaev) ja aiamaa on pensionääril tasuta kasutada. Peale selle

annab „Raudteelaste Kodu“ veel omalt poolt tarvilise aiaväetise, veoloomad ja veovahendid aiamaa harimise jaoks ja kütteainete kohaleveoks.

Vilja- ja ilupuud ja põõsad annab ühing, ja nende istutamine, kui ka aiatööde tegemine sünnib Raudteelaste Kodu aedniku juhatusel.

On ette nähtud ia osalt juba olemas töökojad, kus pensionäärid oma ülejäänud tööjõudu oma oskuse alusel kasutada võiks, samuti kui neile võimaldatakse vastava tasu eest Raudteelaste Kodu majapidamises nende võimele kohast tööd.

Kui pensionäride edespidine koosseis selleks kohane saab olema, siis oleks võimalik ka raudteele tarvilisi asju vanade asulas valmistada, näituseks lumevärateid, roopa naelte pulke j. m.

Veejõul töötavad saekaater ja kreissaag eeldavad selleks tarvilise puumaterjali väljatöötamist. Ka viitsadest punumine ja muud kergemad tööd on vajaduse ja võimaluse korras kavatsusel.

Mainitud kahest kuuekorterilisest ehituselevast elumajast on üks juba katuse all, teisele vundament valmis, nii et käesoleva aasta sügiseks nende valmisaamist ühes kuuride, sealauda ja kahele majale ühise puurkaevuga loota on, vähemalt sedavõrd, et kummagisse neist alumisele korrale neli peret, kokku kaheksa peret juba käesoleval aastal paigutada võimalik oleks.

Senini on asulasse paigutatud kuus peret, kandidaate on rohkest ja ootavad pikisilmi, millal oma asulasse pääsevad. Nende lootuse täideminck on olnck sellest, kuivõrd õnnestub vanade asulat uute ehituste kaudu laiendada.

Naiskomitee kodukorra kinnitas S.-i juhatus 16/IV.26 a. Alguses oli komiteel 15 liiget, ajajooksul on see arv 34 peale tõusnud ja täiend loodetavasti veel.

Kodukorra järele on Naiskomitee ülesandeks Ühingu juhatuscle abiks olla: 1) koduse hoolekande teostamise juures, püüdes leida üksikutele kordadel, isiklikult saadud andmete põhjal, kõige kiirema ja kohasema abipakkumise võimaluse ja 2) S.-i sissetulekute suurendamiseks, korraldades pidusid, korjandusi, näitemüüke, loteriisi ja teisi Ühingu põhikirjas ettenähtud võimalusi selleks ära kasutades.

Komitee on algusest peale suure hoole ja eduga, nii kuis eelpool juba mainitud, tööle asunud ja 1926 aastal seda jatkanud,

nii hoolekande, kui ka tulutoovate korralduste alal.

Toimepandud perekonna õhtu 1/V.26 a. tõi sisse mrk. 26.303.— Sügisel — lillepidu mrk. 37.778.—, nii et endisega kokku Naiskomitee S.-i tulude summat umbes Mrk. 124.000.— võrra suurendada on aidanud ja raudteelastele ajakohast ja väärtuslikku meelalahutust võimaldanud.

Ka 1926 a. jõuludeks tehti jõulupuukorraldamiseks eeltöid, kuid taudide hooaja pärast tuli jõulupuust loobuda ja piirduda kingituste jagamisega kehvematele lasterikas-tele perekondadele.

Senini on Seltsi juhatuse koosolekuid peetud:

Ajutise juhatuse ajal, (14/II. — 11/X.25 a.) 19 koosolekut ja praeguse juhatuse poolt kuni 1/I.27 a. — 26 koosolekut.

1926 aastal oli Seltsil 1827 liiget ja kuni 1/I. 27 a.

Tulused:

Liikme- ja sisseaste-maksust	Mrk. 198.075.—
Jooksvate arvete ^{0/0/0}	„ 31.081.—
Laste suvekolonii ruumide üür	„ 125.000.—
Laste perekonna abiraha arvel suvekol. „	127 326.—
Pidude korraldamisest	„ 89.144.—
Suvekolonii toiduainete ülejäägist	„ 3.387.—
Toefus riigivanema poolt	„ 50.000.—
Toefas töö- ja hoolek. minister.	„ 1.050.000.—
Korjandused	„ 313.281.—
	kokku Emrk. 1 877.284.—

Kulused

Laste suvekolonii:	
sisseseade täiendamine Mrk. 32.278.—	
laste toidustamine	„ 486.425.03
personali toidustamine „	67.521.30
personali palgad	„ 84.150.—
majapidamine, küte j. t. „	60.480.— Mrk. 730.854.93
Suvekolonii maja ehituseks	„ 500.000.—
Toefused ja lahtine hoolekanne	„ 135.452.—
Mitmesugused kulud	„ 61.420.07
Kantseleikulud	„ 8.750.—
	kokku Emrk. 1.436.477.—
Ülejääk 1/I.27. „	440.807.—
	K o k k u Emrk. 1.877.284.—

Seltsi varandus rahas ja vallasvaras on mrk. 961.255.— Peale selle on Selts 500.000 margaga suvekolonii maja ehitusest osa võtnud — seega üldvarandus: Mrk. 1.461.255.—

Oma vähem kui kaheaastase tegevuse peale võib Selts rahuldustundega tagasi vaadata ja julgelt oma edespäidist tegevust jätkata seda enam, et 1927 aasta algas paljutootavalt, tuues Seltsile ootamata miljon-margalise annetuse A/S. M. Lutheri

poolt. Hra Luther on juba ennem paaril korral Seltsil aidanud laste suvekolonii sisseseadet täiendada ja praegune suur annetus avab Seltsile võimaluse, peale laste ja invaliidide eest hoolitsemine, ka kosumist vajavate raudteelaste eneste eest hoolekannet korraldada, kosumiskodus, mille asukoha ja vastava kinnisvara leidmiseks juhatus samme astunud.

Tänutundega konstateerib raudteelaste pere heasoovilikku vastutulekut ja toetust oma noore hoolekande organisatsioonile nii riigikogu, riigivanema ja valitsuse, kui ka ootamata rohket toetust seltskonna ja asutuste poolt.

See on tõenduseks meile, raudteelastele, et meie tööd vääriliselt hinnatakse ka hoolekande alal meie peres ja kohustab ning ergutab meid veel südikamale ja hoolsamale ühinemisele ja tööle. Raudteelaste pere oma täies ulatuses peab koonduma oma Hoolekande Ühingu lipu alla selleks, et valvel olla oma kasvava noorsoo kehalise ja vaimlise tervise ja edenemise üle, kindlustada oma invaliididele kodukollet nende eluõhtul ja aidata neid, kes meie perest õnnetuse, pikaldase haiguse ehk muul põhjusel abi vajavad.

Raudteelaste Hoolekande Ühingu põhikirja järele ulatab ühingu tegevuspiirkond üle kogu Eesti vabariigi. Ühingu juhatus asub Tallinnas, kuid tema praegune kogumiskoht on R. Val. tervishoiu osakond. Kuid Ühingul on õigus avada kohalikke osakondi, millele asukoht ja kodukord esitajate-kogu poolt kinnitatakse.

Seda võimalust peaks kohalised tegelased perekamates kohtades raudteel viibimata kasutama ja kõiki oma piirkonna raudteelasi, ametnikke, teenijaid töölisi ja nende perekonnaliikmeid Ühingu kohalikkudeks osakondadeks koondama, sellega ühingu tegevust süvendades ja kõigile raudteelastele lähemale viies.

Mida kiiremini ja paremini meie, raudteelased omas peres seda, mis sotsiaalhoolekande alal meie võimus teha on, kõik, oma terve perega teostada püüame, seda rohkem võime meie loota, et riik ja seltskond meid toetamata ei jäta, siis, kui meil jõudu ei peaks jätkuma üldtähtsusega ülesannete lahendamiseks.

Raudteelased, oleme esimesed seltskondlise sotsiaalhoolekande organisatsiooni loojad Eestis, jäägem ka edespäid eesrinda võitluses sotsiaalsete pahede vastu. Selleks edu ja jõudu.

Dr. H. Kukk.

Surmakeeris.

Romaan maailmasõja päevilt. **Arnold Kõiv.**

1

I. Sunnitööline Nr. 700.

Suvine varaõhtu laskus üle metsiku Saha-liini saare. Kõrged mäeladvad punetasid veel loojehelgis, madalamad, hammasteravad kaljud, okaspuu metsad ja avarad, soised orud aga vaibusid juba hämariku-uttu. Ehkki vaskpunasel taeval uitasid ainult üksikud, rasked pilvetombud, tundusid õhus ometigi läheneva tormi võimsad tiivad: tiinahall, sünge meri oli rahutu ja närviliste vesivallide harju palistasid valged vahupitsid, mis oma heredusega veel rohkem alla kriipsutasid vee värvingu tumedust.

Merel, umbes paari kilomeetri kaugusel Aleksandrovski sunnitööliste asunduse sadamast, hüples ja rabeles kõliseval ankruketil Vene valitsuse aurik „Baikal“. Olgugi, et see ühekorssinaline, väike laevuke võrdlemisi madalal istus, ei sõandanud komandör tormi kartusel ometigi kaljusele kaldale läheneda, vaid otsustas kaasatoodud kauba ja vangid lagedal veel praamidesse mahalaadida ja saarele saata, milliseks tööks vanglast vastu oli kutsutud partii sunnitöölisi ja neli lotja.

See töö oli aheldatuile sõna täies mõttes sunni tööks: jäised lained uhtusid vahetpidamata üle lodja parda, viletsalt riietatud ja ärakurnatud vange armuta kastes, nii et õnnetumail ihul kuiva niidikestki ei leidunud ja ägedad külmakrambid nende näljutatud liikmeid kõverdasid. Ühtlasi tuli koondada kogu rammu, et lotje aurikust tarvilisel kaugusel hoida, sest vesi mässas juba nii vihaselt, et laevaga kokkupõrge lodja pihuks põlastaks. Aga neetud kastid, vaadid ja kotid — need näisid just kui tina sisaldama, ning pidi tegema meeletult kõvade jõupingutusi, neid tantsivalt laevalaelt sama meeletumalt tantsivatesse lotjadesse toimetades. Sõdurid, vangivalvurid ja kärsitu komandör aga ei annud mahfi silmapilkski puhkuseks — ja kus ei aitanud sundiv sõim ning kare sõna, sääl võeti ergutusega tarvitusele rusikas või püssipära.

Pimedus tihenes iga minutiga. Nüüd ei seletanud silm enam lähemaidki kaldakaljusi, ei ainult sunniasunduse punakad tuled sirasid kaugusest nagu hundikarja ahned silmad. Maru vingumise, vete mühina, metalli kõlina, sajatuste, komandosõnade ja ähkimise saatel kestis rabelemine õisel merel. Häda õnnetule, kelle jalg, rasket

kandamit tassides, väärahtaks! Vette langenud ei päästaks ükski vägi, olgu ainult ehk siis, kui ta ujuda suudaks nagu laintelapsuke — kala. Vettinud riided ja rasked ahelad kisuks mehe kivina põhja — ning vangla registrisse ilmuks ta nime ja numbri kohale ainult märkus: „Uppus töö!“ On tehtud noisse kurbadesse raamatuisse sellaseid märkusi küll ja küll enamaltki — ja tehakse uusi lisaks igakord, kui tormiga kohale saabub kroonuaurik... Aga kes teab, ehk ongi nüisugune lõpp vintsutatud inimesele ainult õnneks, ihaldatud pääsmiseks? Ei suuda ju puurielu talle pakkuda ainustki helget silmapilku, ei valmista talle homme päev rohkem lohutusi kui tänane. Olles väljas, raskel ja igaval töö, olles sees umbse vangla seinte küttes — kusagil ei tunne äratõugatu end inimesena, kusagil ei kustu hekkeksi igatsuste soov leek ta põues, ikka rusub teda must mure, painajalik õud ning mahajäetus, mahajäetus...

Samal ajal, mil meri ja tuul oma põrgutantsu märatsesid, tehti vangla ühes kambarris omapärast muusikat, mis sugugi vähem õudne polnud, kui tormi huugavad hääled: kakskümmendneli vangi laulsid — ja kaasmänguks oli neile ahelate kõlin. Laul leinas ja nuttis taga laante lõpmatut avarust, ränduri piiritumat priiust ning koduküla kohisevaid kaski — ja seejuures löid lauljad kindlas taktis ning järjekorras jalga vastu põrandat, mille tõttu ahelad kuljustena helistasid kummalist viit. Nii osavalt oli valitud mitmetooniliste ahelate järjekord, nii hoolikalt peeti sellest kinni, et kuulaja tõesti vägeva mulje oleks saanud. Aga kõrvalist kuulajat polnud: ainult nõgimust õõ vahtis läbi aknatrellide, vahtis tahmaseid palkseinu, kaltsudega kaetud narisid, vahtis kasimatuid närudesse riietatud vange, vahtis kõike seda viletsust ning laulis sekka tuulehuulil...

Verivaene oli see rahvas. Verivaene, alati näljane, pahur ja tusane. Siin oli teostunud mõistete ja väärtuste pöörane ümberhinnang. Siin valitses eriline moraal, erilised tunnetused ja ilmavaated. Sest igast nurgast, igast praost irvitasid kõigi inimhädade kollid. Tükk leiba, mõni suhkruvürfel, pehtinud jalaräris, murdunud noatera, kümnelt korral lapitud särgitükk või näputäis tubakat — kõik need, harilikus elus nii alaväärtuslikud ehk sootuks väärtu-

setud esemed täitsid siin hinnalise vahetusrahe aset, kuna aga paar vask- ehk hõbeveeringut äraarvamatu kapitalina esinesid.

Piki kaunis kitsast vangikammert ulatub üks üldine, pidev, kahele poole kallak magadisnari, kus vangid lebavad kahelt realt, nii, et ühe rea pead kokku puutuvad teise rea päiega. Asemotel puuduvad vahed ja seetõttu rändavad igatselti söödikud kehalt kehale. Tuhandete kaupa liisutakse neid õõ jooksul nari laudadel näpuga lõmaks, kuid ikkagi ei kahane nende legioonid põrmugi. Aluskotte pole. Nende aset täidavad kaltsud ja tööriided. Väljast tulles, on kued, püksid ja muu riidevarustus niiske, mudane ja higine. Et kuivatamise võimalus puudub, siis pehkiivad ja haisevad need hilbud umbses ruumis õöläbi, mattes hingamise, mürgitades õhu. Ka mitmekesine muu praht paikneb naridel: tühjad pudeled, jalanõud, leivapalad, kalaluud, vähesed tööriistad . . . Naride all kuhjuvad kotid, pambud, kastid, seintelgi ripuvad ehk asetsevad laudriiulitel toiduanumad, pajakesed, teekannud, papptoosid . . . Õhku ja valguski keelatakse ses õuduse riigis: rautatud ukse kohal, seinasse saetud avauses, hingitseb suitsev õililamp, mis loiult võitleb kambri hämarusega ja rohkem valgustab pikka korridori, kus relvastatud vaht mõdetud sammul edasi-tagasi marsib samasuguste kammerte kaksikrea vahel. Hingata on raske. Ehkki vangla puust ehitatud (kivihooneid Sahaliinis üldse pole), teostub õhuvahetus ometigi väga vaevaliselt, sest seinapalgid on läbi-imbunud niiskusest. Pikal ja karedal Sahaliini talvel külmab niiskus palkides jääks — ja siis on nad, ning ka jäästunud ahnad, õhule sootuks läbitungimatud. Alaväärtuslik ja raskelseeditav toit soodustab kõhugaaside eranemist, must higine pesu ja kehakatted haisevad, pesemata ihu haiseb, nurgas seisev toober, mis täidab väljakäigukoha aset — haiseb läpatavalt, siia segunevad veel katkiiltsutud lutikate, halvaks läinud toidu, hallituse ja odava, kibeda tubaka lõhnad . . . Ning sellases ümbruses kiratsevad inimvarjud aastaid, aastakümneid . . . Jah, inimvarjud nad on, inimkuju karikatuurid, ja paistab metsikuna oletus, et Issand nad kunagi oma pale järele loonud: pool pead — kuklast otsaesiseni — habemenoaga paljaks aetud, püksisääre üks laid hall, teine — must, pika vangirüü üks käiks hall, teine — must, üks hõlm hall, teine jällegi — must, seljal — tume ruuduäss. Ja ahelad, ahelad . . . Luu, nahk,

karvatüükad ja kaltsud . . . Ei või olla see Issanda pale!

Hirmus! Säärast põrgut oskab ainult inimene inimesele valmistada.

Vangide laul muutus ikka jõulisemaks, ikka ühtlasemaks: kähisevais häältel kisenudas inimure, raudade tilinas nuuksus valutav hing . . .

— „Hei, saatanad, vait!“ põrises ootamatult läbi ukseeluigi kare, vihane hää ja ülemvalvuri torkav silm ilmus luugi taha. Ühtlasi kuuldus võtmete klirin, raske luku naksumine ja raudkangi langemise mürts. Uks avanes. Korridoris ootas rühm püsidega sõdureid.

— „Teie, neetud, riietuge!“ käskis valvur, üle läve astudes. Tusaselt vaikivad vangid olid juba ta ilmudes püsti seistunud ning hakkasid nüüd sama tusaselt ja sõnatumalt alles niiskeid kuubi selga kiskuma ning jalgu kingima, kuna ülemus vandudes sammus nende ridade vahel, neid karmilt kiirustades. Sarnane erakorraline üleajatõle kihutamine pole vangla eeskirjades ette nähtud, ja sunnitõelised taipasid kohe, et lahti on midagi iseäralist. Ning, olles konvoiriide saatel vaevalt türmi väravast väljas, teadis juba kogu partii, kuhu neid sunnitakse: tormihädalise auriku tühjendajate appi. Kellelt ja kuidas see teade saabus — on üks vanglaelu saladusist. Tõsiasiaks aga jääb see, et kõigest ja kõigest peensuseni informeeritud ollakse, vajalikke andmeid just nagu tuulest kinni püüdes. Tume nurin tõusis aheldatute ridades, kuid tunnimeeste kargatused sumbutasid selle varsti — ja siis polnud kuulda enam muud, kui tuule mühin, ahelate klirin ja rasked sammud mudasel teel. Sadam asus paari kilomeetri kaugusel.

Ka sadam oli palkehitud, nagu kõik teisedki Sahaliinil. Ta ulatub kaugele merre ja moodustub T-kujulisest mitme sülla kõrgusest hiiglakastist, mis ääreni kividega täidetud. Sellele sadamasillale jõudes, said vangid alles täiel määral tunda tormi vihasid jõudu: pilkane pimedus otse kees nagu põrgu täis tõrva, ja oli tegemist, et maru survel mitte pikali langeda. Nii mõnigi värisev käsi tõusis salamahti, ristitähete tehes, nii mõnedki sinised huuled sosistasid ahasuses surmapalveid.

Vangide salgas väärilist tähelepanu üks mees. Oma kuus jalga pikk oli ta, laiaõlaline, turjakas nagu härg. Vang seisis kitsas valguse sõõris, mida heitis tulba külge riputatud petrooleumi latern. Valgus-

tus, ehk küll vilets, lubas siiski seletada mehe iöküllast proportsionaalselt vormitud kangelaskogu ning ta energilist, pisut valjut, rahulise ilmega nägu. Jah, see hiiglane püsis rahulisena, peaaegu külmana, nagu ei puutuks kõik ümbruses sündiv temasse põrmugi. Terashallide, tõsiste silmade vaade sihtus kaugusse, kõrget otsaesist lõikasid sügavad kortside vaod, nagu juurdleks võimas sunnitööline mingi raske probleemi lahendamisel. Ta raudset tervist ei suutnud nähtavasti murda ränk vangistuski, sest pruunikasse habemesse kasvanud palgel püsis normaalne puna, energiline suu aga, kindlad näojooned ja uhke seisak kõnelesid ikka veel rippumatuses, tahtejõust ning eneseväärtuse tundmisest, olgugi, et ta siin piinapaigas juba kolmandat suve vastu võttis. Häbistavas vangirüüs ja ahelaiski avaldas ta hämmastavat muljet, ning isegi toored vangivahid tundsid ta vastu midagi aukartuse taolist. Ta oli alles 32 aastane, kuid koljatikeha ja mehised näojooned tegid seda, et ta ikka aastakümne võrra vanemaks peeti.

Niisugune oli välimuselt sunnitööline nr. 700. Sünnipoolst eestlane, pärit hääst ja jõukast perekonnast, lõpetas ta Balti rannikuliikooli õigusteaduskonna, täiendus Pariisis ja Londonis ning saavutas õigusteaduse doktori aukraadi. Tol kaugel hiilgeajal kutsuti teda — noort, andekat, euroopalikult haritud ja meeldivat gentlemani — Dr. Illinor Kõrkjasmäeks. Siin aga oli ta ainult numereeritud, 15 aastaks sunnitööle mõistetud vang „Seitsesada“. Ta õige nimi — Kõrkjasmägi — osutus lähemale vene ülemusele ja kaasvangidele liig raskelt hääldavaks, mistõttu keegi ju kahe pika aasta kestes teda ei hüüdnud teisiti kui: „Seitsesada“. Kahtlemata, ei taibanudki hilisemad juurdetulijad, et sel kummalisel mehel ka teine nimi võis olla, ta hiilgavast minevikust aga aimas vaevalt keegi midagi. Jah, isegi kõikteadvale vangkonnale oli täitsa tundmatu kõik, mis puutus ta endisse ellu. Kes ta olnud, mille eest Sahaliinile sattunud, kust pärit — selle üle murdsid kaasvangid asjata pääd, „Seitsmesajalt“ eneselt aga polnud vähematki võimalust midagi välja uurida. Teised kartsid teda ja austasid ta autoriteeti, milleks osalt kaasa mõjus ka teda ümbritsev saladuseloor. „Seitsesada“ seisis teiste killast eemal, elas üksi enda ette, nagu kotkas keset vareseparve.

Kuid päris üksik polnud ta ka mitte, sest omas kaks olevust, kelledele kinkis

oma poolehoiu ja kaitse. Teda köitis nendega peaaegu soe sõprus, — sõprus vähemalt selle määran, nagu see võimalik kõrgema intelligentsiga inimese ja keskpärase, vaimlise proletariaalse vahel.

Need seisid praegugi ta kõrval, need kaks äärmiselt originaalset tüüpi.

Üks — noor, vaevalt 25–26 aastane, väike, märksa alla keskmise kasvu, peen-kondiline, kõhnake, elav, siike ja paindub nagu väärt. Oma hiiglasest kaaslaste lähikonnas paistis ta veelgi pisemana, jõuetu- mana, ehk küll veelgi graatsialikumana: umbes nagu roff raske bulldogge kõrval. Kuid ta jõuetus oli ainult näilik: elukutse- lise tsirkuseturnijana omas ta tugeva mus- kulatuuri, terasesed närvid ja imelise kär- muse. Ta näoski paistis midagi rotlikku: teravad, elavad jooned, rahutud mustad silmad, lumivalged hambad kitsas suu. Teda kutsuti Anatole Gai, ta oli prantslane ning, nagu omane puhastverd prantslasele kunagi — nupukas, teravmeelne ja kuuma- vereline kui kurat. See viimane iseloomu- joon saigi talle saatustlikuks: oma tsirkusega Moskvast etendusil viibides, tappis ta lõvi- taltsutaja, itaallase Giuseppe, kes julges lähe- neda kunstratsutajanna Miss Eleonorale roh- kem kui see meeldis Gaile.

Kolmandaks selles isevärki kompaniis oli mustlane Ruzi. Kui mingi ime vael elustuks sünges, piksest põletatud haruline tammekänd, siis omandaks ta küll selle mustlase välimuse. Lühikestel, kõveratel pakk-jalgel paiknes pikk, massiivne keha, mille otsast kohe algas kaelatu ja väga suur pää. Käed olid sõlmelised, hirmus tugevad ja samuti ebaloomulikult pikad, nagu oleks loodus nende vormimisel tali- tanud materjaliga liig pillavalt, nii, et jalge ja kaelapikendamiseks selleks puudus tuli. Paremini võiks mustlast iseloomustada veel nii: terasest musklike vormitu kuhi, kaetud mustjaspruuni naha ja karvadega. Üldse, ulatas ta rohkem laiusse kui pikkusse, nagu suruks teda maad ligi ta enese kohutav kehajõud. Karvane oli ta kui orangutang: peened, mustad karvad algasid juba küün- te randmeist, katsid kogu ihu ning lokkasid täiel kasvujõul ta ebaloomulikul suurel pääl, nii, et isegi näost näha polnud muud, kui kaks pisikest, musta, sütena hõõguvat silma ning kõrge kullinina nende vahel. Ainult siis, kui Ruzi haigutas, kollendasid habeme- dshungli sügavusest veel kaks rida kihva- taolisi hambaid, mis, tänu kohutavatele lõualuudele, ainsa rapsuga kildudeks vaju-

tada suutsid kas või hobuse sääreluu. Ehk küll alles keskealine mees, oli Ruzil ometigi selja taga võrdlemisi pikk vangielu: „sisse kukkudes“ tühise hobuse-setuka varguse eest, oli ta vanglast põgenenud, kuid taba-

tud, põgenemise eest lisa-aastaid saanud, siis jälle põgenenud, jälle trahvikõrgenduse alla langenud — ja nii see nõiakeeris kestis, kuni vabadust ihkava mustlase viimaks — juba määratu ajaks — Sahaliinile paiskas.

Mitmesugused teated.

Postiametkonna vanemaid tegelasi.

Viljandi postkontori ülem R. Vink pühises k. a. 24. mail oma 25.-aastast teenistusjuubelit. Pea kõik need veerandsada aastat on möödunud teenistuses kodumaal, ainult 1 aasta on teenitud Riias. R. Vinki pole meeitanud paremad teenistusvõimalused väljaspool kodumaad. Kui pärast Saaremaa ja Riia langesmist Saksa sõjavägede kätte Viljandi postkontor Busulukki evakueeriti, ka siis jäi Vink Viljandisse, et kanda raske saatust, milline oli osaks saanud kodumaale.

Okupatsiooni ajal ei võtnud Vink temale pakutud teenistuskoha vastu, sest ta ei pidanud sündsaks maa ja rahva vallutajate teenistusse üle minna.

Eesti iseseisvuse algul määrati ta Viljandisse postkontori ülemaks, millisel kohal ka praegu püsib.

Oma vastutulelikkusega on h-ra R. Vink teeninud lugupidamise ja poolehoidu nii kaasteenijate keskel kui ka seltskonnas. Rändur.

Postiametkonna telefoniabonentide uus nimekiri

ilmub käesoleval aastal juuli kuus.

Eelmine nimekiri on välja antud juba 1925. a. ning viimane täiendus sellele 1926. aasta algul. Abonentide numbrite leidmine mitmest raamatust on raske, sellepärast on uus nimekiri tarvilik. Kuid raamatu väljaandmise aeg ei ole mitte kohane suvel. See võiks olla talve alguses — novembri-detsembri kuudel.

Suve jooksul ehitatakse üle riigi ligi 1000 telefoni ühendust uute soovijatega, kes kõik ilmuvast nimekirjast välja peavad jääma.

Et see mitte soovitav ei ole, võib nimekirja ilmumine pool aastat viibida, mil ta aga siis juba täpsemaid andmeid sisaldab. Juuli kuus ilmuv nimekiri on juba ilmumise ajal „vana“.

Vähemalt ühe talve jooksul, mil uusi ühendusi ei ehitata, kuni järgmise aasta suveni, oleks talve alguses väljaantav nimekiri ainuõigeks ja täielikuks abonentide numbrite näitajaks. V.

Uue Meremaa riigiteenijate uus pensioniseadus.

„La Interligilo“ teatel on U. Meremaa valitsus hiljuti maksuma pannud oma riigiteenijate kohta uue

pensioniseaduse. Selle seaduse järele peab iga ametnik maksuma pensionikassasse teatava protsendi palgast, mille suurus oleneb teenija vanuse järkudest. Kuni 30 aastani on see maks 5% kuu palgast.

30 — 35 aastani	6%	„	„
35 — 40 „	7%	„	„
40 — 45 „	8%	„	„
45 — 50 „	9%	„	„
üle 50 aasta	10%	„	„

Kahjuks ei ole aga tähendatud, kas need % määrad on iga isiku suhtes liikuvad, et vananedes ja teise vanuse järku saitudes tuleks ka tähendatud järgmise vanuse järgule vastav protsent maksta, või jäävad nad igal teatud liiki kuuluval isikul sarnaseks, kuni pensioni väljatöötamiseni. Mulle näib, et need vanuse liikidele vastavad % määrad on isiku suhtes muutumatud. Näiteks isik, kes selle seaduse maksmahakkamisel ehk ka pärast riigiteenistusse astudes alla 30 a. vana on, maksab 5% kuni pensioni väljateenimiseni. Samuti isik, kes tähendatud ajal 30—35 a. vahel, maksab pensionile minekuni sellele liigile vastavalt 6% maksu j. n. e.

Meesteeniija võib hakata pensioni saama peale 40 aastast teenistust, ehk 65. eluaastal. Pensioniministril on õigus teenijat lubada pensionile ka 60 a. vanusega, ehk 30 a. teenistuse järel 55 a. vanusega. Naisteeniija kohta on vanuse määr 55 aastat, ehk teenitud aastate arv 30, kuna pensioniminister võib naisteeniijat lubada pensionile 50-est aastast. Ka on pensioniministril õigus teenijat lasta pensionile ka enne tähendatud aastate alammäära, kui ta on tunnustatud haigeks.

Mahaarvamise aluseks on $\frac{1}{60}$ aastapalgast teenistuse kestvuse ajal, võetud keskmisena kolme viimase teenitud aasta kestel. Ja ühegi riigiteeniija pension ei või tõusta üle $\frac{2}{3}$ sellaselt arvestatud palgast.

Meesteeniija surma puhul, vaatamata sellele, kas ta pensioni eani jõudnud või ei, saab tema naine 18 naela aastas ja laps kuni 14 a. vanuseni 5 shillingit nädalas. Hiljuti määras rahaminister sellele juure, kui elukalliduse lisa, 13 naela aastas naise ja alla 14 a. lapse peale.

Pensionikassast maksetava raha kohta ei ole võimaldal ajal õigust seda omale nõuda teenija võla oendamiseks. — kerl.

Vastutav toimetaja A. MICHELSON.

Väljaandja: EESTI RAUDTEELASTE KESKÜHING

A. Devis'e ja J. Magnus'e trüükikoda, Tallinnas.